Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIX. Celovec, petek, 6. september 1974 Štev. 36 (1675)

Vsako preštevanje manjšine je za nas nesprejemljivo

in bi pomenilo kategorični imperativ, da se brez odlašanja odločimo za internacionalizacijo našega vprašanja

„Koroški Slovenci smo se do sedaj skoraj že dvajset let trudili za sporazumno rešitev našega vprašanja v notranjosti države in smo tudi v kontaktni komite šli s ponovno pripravljenostjo takega reševanja. Eventualni sklep kakršnega koli preštevanja pa je za nas nesprejemljiv in pomeni kategorični imperativ, da se dokončno, z vsemi sredstvi, z vso odločnostjo in brez odlašanja poslužimo vseh možnih oblik za internacionalizacijo našega vprašanja!"

Tako je poudaril predsednik nadzornega odbora SPZ in predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, ko je minulo nedeljo na proslavi 70-letnice slovenskega prosvetnega društva na Radišah spregovoril o našem trenutnem narodno-političnem položaju.

Na veličastni proslavi, ki je bila spet prepričljiv dokaz kulturno-prosvetne ustvarjalnosti in zgovoren izraz našega ljudstva, kot taka pa najboljši odgovor vsem tistim, ki bi nas hoteli šele „ugotavljati" ali „preštevati", je slavnostni govornik dr. Zwitter izrekel radiškim prosvetašem čestitke osrednje kulturne organizacije koroških Slovencev — Slovenske prosvetne zveze. Opozoril je na dejstvo, da so bili na Radišah med prvimi, ki so pred 70 leti pričeli z organiziranim prosvetnim delom, ter se jim za njihovo neprekinjeno delo zahvalil z željo, da bi tudi v bodoče vztrajali v prizadevanju za kulturno in vsesplošno narodno rast našega človeka.

Govornik je spomnil na probleme, ki jih povzročajo prodiranje tujskega prometa, sprememba občinske strukture in načrt nove šolske ureditve, kar vse pomeni hkrati tudi spremembo narodne strukture. Tako so se tudi na Radišah takorekoč čez noč spremenili iz idilične kmečke vasi v celovško predmestje z vsemi socialnimi in zlasti narodnostnimi problemi. Očitno pa je — kakor je dejal govornik — prav to dejstvo vzrok, da so na Radišah tudi na političnenm in družbenem področju smatrali za potreben preokret, da se ne smemo izločiti iz političnega in družbenega dogajanja, da ne smemo ostati v getu, marveč moramo iskati povezavo in zavezništvo pri tistih, ki so v podobnem polažju, ki jih tarejo iste skrbi in isti problemi ter bodo v našem skupnem prizadevanju za skupne socialne težnje našli razumevanje tudi za naše posebne narodne skrbi.

Ko je spregovoril o trenutnem narodno-političnem položaju, je dr. Franci Zwitter ugotovil, da smo bili zadnja leta in zadnje mesece, še posebej pa zadnje dni priče ponovni, hudi eskalaciji nemškega nacionalizma, kar je znak, da imamo pričakovati spet „vročo jesen", posebno vročo, ker se bo pričela tudi že volilna borba.

„K očitkom v zadnjih dneh — je naglasil govornik — **je treba nedvoumno poudariti, da nismo bili koroški Slovenci tisti, ki so zavrnili ali odklonili sodelovanje pri tako imenovanem ‚koroškem omizju'. Zahtevali smo samo še nekatera pojasnila, kar je vendar demokratična pravica tistega, ki se ga vabi na neko sodelovanje.** To očitno tudi sami uvidijo, zaradi česar so to našo željo po pojasnitvi nalog, sestava in kompetenc tega omizja kar raje prezrli in naprtili krivdo nam, češ, poglejte jih, saj nočejo pomiritve, saj nočejo konstruktivnega sodelovanja! Ne vem, kdo je kriv, da pisma, naslovljenega na deželnega glavarja, nihče ni iskreno proučil; vsekakor pa je Heimatdienst že na zborovanju v Dobrli vasi zlobno trdil, da nam koroškim Slovencem ni za rešitev naših vprašanj. In dopisnik Kärntner Tageszeitung je že pred našim odgovorom slišal travo rasti, ko je poročal, da je ZSO na seji nekaj dni pred odgovorom sklenila odkloniti sodelovanje; dejstvo je, da seje ZSO v tem času sploh ni bilo in da je bil odgovor v obliki, kakršen je bil poslan deželnemu glavarju — torej nikakor ne z brezpogojno odklonitvijo sodelovanja — sklenjen že davno prej na seji koordinacijskega odbora ZSO in NSKS."

Govornik je menil, da so v tem primeru zelo dvomljivo vlogo igrala zlasti sredstva javnega obveščanja, ki so prinašala vseskozi neobjektivna, enostranska poročila in na ta način sprožila nove emocije nemško govorečega ljudstva proti koroškim Slovencem.

„Komu to koristi, je jasno: samo nemškim nacionalistom, ki so na žalost spet uspeli ustvariti enotno fronto nemških sil proti nam," je dejal predsednik dr. Zwitter. **„Toda namesto da bi poskušali vsaj nekoliko razbiti naskok celokupne večine in ne odbiti še tistih demokratičnih sil večinskega naroda, ki tudi v lastnih vrstah ne odobravajo nacionalističnega ekstrema, nekateri tudi med nami silijo na zelo tvegano pot nacionalistične evforije in konfrontacijo s celokupno večino."**

Čeprav gre tu jasno predvsem za ozke strankarske težnje, pa moramo v prvi vrsti le videti skupne narodne koristi, je dejal govornik. Politična skupina, ki misli združiti ljudi ne glede na njihov svetovni ali zlasti socialni nazor in ki ji je v danih razmerah zapadne demokracije ves program praktično izčrpan le v borbi za narodnost, se mi zdi zelo neresen poskus, ki v življenju ne bo uspel. Daljnosežnost in uspešnost sodobne strategije in taktike našega političnega in s tem tudi narodnega boja pa zavisi predvsem od tega, ali bomo znali izkoristiti vse, tudi najmanjše rezerve, tudi najnestalnejšega zaveznika za to, da bomo učvrstili naše pozicije in oslabili sovražnikove.

„Ne da bi hotel zagovarjati in še manj opravičevati politiko koroških socialistov — za katere velja, kar pravi Kardelj na splošno, da ‚v slepem prakticizmu pozabljajo, da zaradi trenutnih majhnih strankarskih koristi, ki jih prikrivajo z nacionalističnimi reakcijami, lahko zapravijo veliko večjo, jutrišnjo korist delavskega razreda in s tem tudi svojega lastnega naroda' — se mi le ne zdi prav, da se usemrja glavni napad prav na njih, ki so vse do nacionalističnih pogromov v zvezi z dvojezičnimi napisi pokazali vsekakor več razumevanja za naše težnje in več odpora proti nacionalistični reakciji v KHD kakor ÖVP in so šele po zadnjem kongresu očitno tudi klonili pod nacionalističnim pritiskom. Zdi se mi, da je boljše nič iniciativ v našem vprašanju, kakor tako negativne iniciative FPÖ in ÖVP ter KHD, ki brezpogojno zahtevajo ugotavljanje ali tako imenovano preštevanje manjšine."

V tej zvezi je govornik opozoril, da so za jesen na Dunaju napovedani razgovori strank glede našega vprašanja. Spomnil je, da je predsednik ÖVP Schleinzer na zadnji tiskovni konferenci verbalno sicer govoril tudi o pravicah manjšine, toda hkrati je izjavil, da se mu zdi ugotavljanje manjšine neobhodno potrebno za nadaljnje reševanje našega vprašanja. Isto je v zadnjih dneh ponovil tudi predstavnik FPÖ.

„Zato je treba v tej zvezi nedvoumno povedati: Koroški Slovenci smo se do sedaj skoraj že dvajset let trudili za sporazumno rešitev v notranjosti države in smo šli tudi v kontaktni komite s ponovno pripravljenostjo takega reševanja. Eventualni sklep kakršnega koli preštevanja pa je za nas nesprejemljiv in pomeni kategorični imperativ, da se dokončno, z vsemi sredstvi, z vso odločnostjo in brez odlašanja poslužimo vseh možnih oblik za internacionalizacijo našega vprašanja! Pri tem se zavedamo, da imamo vso podporo matičnega naroda, katerega živ del smo in hočemo ostati prav z našim kulturnim ustvarjanjem; imamo pa tudi zagotovilo pomoči in podpore vseh jugoslovanskih narodov."

(Dalje na 3. strani)

Prijavimo otroke k dvojezičnemu pouku!

Prihodnji teden se bo tudi na Koroškem začelo novo šolsko leto in na dvojezičnem ozemlju dežele bodo starši ponovno postavljeni pred odgovorno nalogo, da otroke posebej prijavijo, če jim hočejo zagotoviti pouk v obeh deželnih jezikih, oziroma slovenskim otrokom še posebej šolsko izobrazbo v materinem jeziku.

Imamo namreč tako imenovani manjšinski šolski zakon. Radi ga prikazujejo kot vzor širokogrudne manjšinske politike, v resnici pa ta zakon ni nič drugega kot sad zavestnega kršenja ustavno zajamčenega načela enakosti pred zakonom ter dokaz načrtne diskriminacije avstrijskih državljanov slovenske narodnosti — kajti slovenski otrok je pouka v materinščini deležen le tedaj, če ga starši k temu posebej prijavijo, medtem ko za nemškega otroka za pouk v njegovem materinem jeziku taka prijava ni potrebna.

Zavedamo se te očitne diskriminacije in jo najostreje obsojamo. Vendar pa zaradi tega, ker država tako mačehovsko ravna z nami, ne samo dopustiti, da bi naši otroci tudi še po naši krivdi ostali brez pouka v materinem jeziku. Splošno znano in priznano je, da je materinščina važna za čustveni razvoj otroka in hkrati tudi za razvoj njegovega mišljenja, njegove inteligence. Zato psihologi opozarjajo, da je nega materinega jezika posebej važna v prvih šolskih letih.

V naših pogojih pa je še posebnega pomena, da se otroci tudi v šoli učijo obeh jezikov. Zato izkoristimo prvih deset dni novega šolskega leta ter prijavimo otroke k dvojezičnemu pouku. S tem jim bomo zagotovili vzgojo, ki jih bo usposobila za svet, zgrajen na načelih razumevanja in spoštovanja ter enakopravnega sožitja med narodi!

Železniška nesreča v Zagrebu

zahtevala več kot 120 človeških življenj

Prejšnji teden v noči od petka na soboto je na zagrebški železniški postaji kraljevala smrt: najhujša železniška nesreča v Jugoslaviji in ena najhujših v svetu sploh je zahtevala več kot 120 smrtnih žrtev ter blizu 100 ranjenih. Razdejani vagoni, porušena kurilnica, stebri na tleh, klici preživelih in ranjenih, zdrobljena, zmleta telesa, razmetana prtljaga — tako se glasi kratek opis „prizorišča".

Do strašne nesreče je prišlo, ko je mednarodni vlak na poti iz Beograda v Dortmund zapeljal na glavno zagrebško železniško postajo s hitrostjo več kot 90 kilometrov na uro in potem zaradi prevelike hitrosti iztiril. Lokomotiva se je odtrgala od razbitih vagonov in se ustavila šele pol kilometra od kraja nesreče.

Vprašanje krivde še ni pojasnjeno in do vseh podrobnosti verjetno tudi nikdar ne bo. Prvi rezultati preiskave so pokazali, da je nesrečo povzročila izključno prevelika hitrost; zakaj je vlak vozil tako hitro, pa naj bi pokazale nadaljnje raziskve. Vsekakor sta bila strojevodja Nikola Kneževič in njegov pomočnik Stjepan Varga obtožena kot krivca in jima grozi visoka kazen 20-letne ječe, če bi bila res obsojena.

Kakor vprašanje neposredne krivde, tako je doslej nepojasnjeno tudi vprašanje, zakaj je vozil vlak s takšno hitrostjo. Ugotovili so namreč, da je bil vstopni predsignal na postajo sicer pokvarjen (luč ni gorela, kar bi moralo strojevodjo opozoriti, da nekaj ni v redu), da pa je vstopni signal, kilometer naprej od predsignala, deloval in je na njem gorela rdeča luč, pri kateri bi se moral vlak ustaviti. Zakaj se ni ustavil? Vprašanje, na katero še ni dokončnega odgovora. Strojevodja trdi, da zavore na lokomotivi niso delovale; strokovnjaki so to trditev zavrnili. Torej je še precej stvari, ki jih bodo skušali pojasniti z nadaljnjimi preiskavami.

Eno je gotovo: Zagrebčani so ob tej grozni katastrofi pokazali vzoren primer solidarnosti in humanosti. Že dve minuti po nesreči so bili prvi reševalci na mestu in komaj pol ure zatem je bila široka akcija reševanja že v polnem teku. Pri tem so sodelovali gasilci, delavci železniške uprave, milica, organi za notranje zadeve in enote vojske, predvsem pa se je izkazala zagrebška zdravstvena služba, ki je prevzela v oskrbo blizu sto težje ali lažje poškodovanih žrtev nesreče.

V soboto je bil v vsej Jugoslaviji dan žalovanja, v Zagrebu pa so na javnih poslopjih visele črne zastave oziroma so zastave spustili na pol droga. Vodilni forumi SR Hrvatske in mesta Zagreba so prejeli izraze sožalja najvišjih predstavnikov iz vse države, medtem ko je predsednik zveznega izvršnega sveta Džemal Bijedič s posebnim letalom prispel v Zagreb, kjer si je ogledal kraj nesreče in potem obiskal tudi poškodovane žrtve v bolnišnicah, kjer je ugotovil: „Več kot so reševalci in zdravniki storili, ni bilo moč storiti; česar niso rešili, ne bi nihče rešil."

Jubilejna stota prireditev
mednarodnega velesejma na Dunaju

Točno za obletnico „rojstva" mednarodnega velesejma na Dunaju — tudi prvi sejem se je namreč začel 11. septembra — bo v sredo 11. septembra svečana otvoritev jubilejne stote sejemske prireditve: dunajskega mednarodnega jesenskega velesejma. Ta dogodek bodo na Dunaju primerno slavili s slavnostno predstavo „Vesele vdove", z raznimi športnimi in drugimi prireditvami ter velikim ognjemetom.

Predvsem pa bo jubilejnega značaja sejemska prireditev sama, saj bo na njej sodelovalo daleč nad 3000 razstavljavcev, od tega nekaj več kot 2000 iz vseh zveznih dežel Avstrije, nad 1000 razstavljavcev pa bo zastopalo 1770 podjetij iz 36 tujih držav, tako da bo za nekaj dni na Dunaju ustrezno predstavljena gospodarska zmogljivost vsega sveta.

Program jubilejnega 100. mednarodnega velesejma na Dunaju je izredno bogat in pester ter je zgrajen na številnih težiščih. Med temi zavzema po razstavni površini (okoli 70.000 kvadratnih metrov) prvo mesto kmetijstvo, kjer bo prikazano zlasti današnje stanje kmetijske tehnike. Drugo težišče bo sejem gradbeništva, ki bo zavzel površino 30.000 kvadrantih metrov. Poleg teh dveh največjih demonstracij bo sejem obsegal obsežne razstave tudi na številnih drugih področjih, kot so na primer stroji za izdelavo orodja, železo- in jekloindustrija, strojegradnja, hidravlika, oprema delavnic in bencinskih črpalk, ureditev velekuhinj, elektrotehnika itd.

Medtem ko so na sejemskem razstavišču koncentrirane panoge predvsem z investicijskim materialom, zavzemajo v sejemski palači vodilna mesta razstave potrošniškega blaga, kjer vsako leto vzbuja veliko zanimanje izbira krzna in usnja, nakita, porcelana, keramike, stekla in drugih izdelkov. V ta okvir spadajo tudi razne posebne razstave, med katerimi je tokrat treba posebej omeniti prireditvi „Vse za lovca" in „Svet ribiča", medtem ko razstava „Dojenček in otrok" skupaj z bogatim izborom igrač spada že med tradicionalne ureditve dunajskega sejma.

Kmetijstvo bo — kakor že povedano — na letošnjem jesenskem sejmu še posebno močno zastopano. Prikazana bo mednarodna ponudba kmetijskih strojev, orodja in drugih potrebščin za poljedelstvo, vinogradništvo in živinorejo, prav tako bo obiskovalec našel najnovejše dosežke na področjih gnojil in krmil, semenja in sredstev za zaščito rastlin, zastopane pa bodo tudi transportne naprave ter naprave za osuševanje oziroma za namakanje zemljišč. V ta okvir sodijo tudi razstave plemenske živine (goveda, konji in ovce), medtem ko bo strokovni kmetijsko- tehnični simpozij (12. septembra) posvečen temi „Mehanizacija in zdravje". Predvsem pa si dunajske sejemske prireditve ni možno predstavljati brez tradicionalne vinske pokušnje, kjer bodo obiskovalci lahko spoznali vrhunska vina iz vseh štirih vinorodnih predelov Avstrije — iz Nižje Avstrijske, iz Gradiščanske, iz Štajerske in z Dunaja.

Med tujimi državami bo na jesenskem velesejmu najbolj močno zastopana Zvezna republika Nemčija (751 razstavljavcev), ki bo sodelovala tako v okviru splošnih sejmov, kakor tudi še s svojo posebno razstavo, kjer bo tokrat predstavila bavarsko obrt. Nemška demokratična republika se bo letos dvajsetič udeležila dunajskega velesejma ter bo prikazala pester izbor svojega izvoznega blaga vse od izdelkov elektrotehnike in elektronike preko atlantov in knjig do svetovno znanih optičnih izdelkov iz Jene. Jugoslavija daje poudarek predvsem izdelkom svoje elektroindustrije in pohištvu, poleg tega pa opozarja na svoje turistične privlačnosti. Poljski prispevek obsega tako konzumno blago kakor tudi izdelke kemične in težke industrije, medtem ko Romunija tudi na Dunaju predstavlja zlasti svoje pohištvo. Razstava Sovjetske zveze je posebno pestra ter sega od najnovejših letal in helikopterjev preko specialnih izdelkov elektrotehnike tja do draguljev, stekla, kristala in znanstvenih knjig. Češkoslovaška predstavlja svojo industrijo nakita, razstavlja pa tudi lovske puške ter vabi v svoja termalna zdravilišča, medtem ko daje Madžarska prednost kmetijstvu in elektroindustriji.

Poleg evropskih držav, med katerimi je vzhodni del naše celine posebno dobro zastopan, sodelujejo na velesejmu seveda še številne države iz drugih predelov sveta. Tako bo Dunaj za čas od 11. do 15. septembra spet v znamenju reprezentativne demonstracije najnovejših dosežkov in zmogljivosti svetovnega gospodarstva, tehnike in znanosti.

6000 razstavljavcev na zagrebškem velesejmu

V času od 12. do 22. septembra bo na zagrebškem razstavišču letošnji jesenski mednarodni velesejem, na katerem bo sodelovalo več kot 6000 domačih in tujih razstavljavcev iz 54 držav Evrope, Azije, Amerike, Afrike in Avstralije. Sejemski prostor, ki obsega nad 280.000 m², je v celoti oddan. Na tej ogromni površini bodo prikazali številne izdelke in najnovejše dosežke elektroindustrije, precizne mehanike in optike ter industrije motornih vozil, zastopane pa bodo seveda tudi vse druge panoge gospodarstva.

Od 16. do 21. septembra bo v okviru sejma „okrogla miza" dežel v razvoju, kjer bodo razpravljali o izkušnjah pri razvoju kmetijske in živilske proizvodnje v deželah tretjega sveta.

Konferenca o prebivalstvu
za sodobno družinsko načrtovanje

V romunski prestolnici se je prejšnji teden po enjstih dneh živahne razprave zaključila svetovna konferenca OZN o prebivalstvu, na kateri so sodelovale delegacije iz 135 držav sveta. Prva svetovna konferenca o prebivalstvu se je končala s sprejetjem „delovnega načrta OZN", ki govori o osnovnih izhodiščih, načelih in ciljih, priporočilih za akcijo ter o načinu izvajanja take družbene in zdravstvene politike, ki naj ljudem omogoči svoboden pristop k vprašanju rodnosti oziroma omejevanja demografskega naraščanja.

Potek in zaključek konference, ki je osredotočila svoje zanimanje na pereče vprašanje neskladja v svetovnem gospodarstvu, to je v protislovjih med razvitimi visoko industrializiranimi potrošniškimi družbami in demografsko eksplozijo, ki je predvsem posledica in ne vzrok nerazvitosti, pomeni po mnenju opazovalcev poraz tehnicističnih stališč držav zahodnega sveta, zlasti Amerike in skandinavskih dežel, ki so v načrt Združenih narodov skušale vnašati zgolj vidike zdravstvenega preprečevanja rojstev.

Zaradi razumljivih gospodarskih koristi te dežele niso hotele najti skupnega jezika z državami v razvoju, ki so — skupaj s socialističnimi državami — zastopale stališče, da je osnovno vprašanje demografske politike prav premostitev družbenih in gospodarskih razlik med razvitimi in nerazvitimi, torej odprava imperialističnih in neokolonialističnih odnosov med državami. Tako je konferenca v Bukarešti še enkrat nedvomno opozorila na kričeče krivice, ki tarejo dve tretjini svetovnega prebivalstva.

Na konferenci sprejeti „delovni načrt OZN" priporoča državam predvsem izvajanje take politike, ki naj omogoči svobodno izbiro in zavestno opredeljevanje do družinskega načrtovanja. V ta namen naj zdravstvene in socialne ustanove v posameznih državah nudijo državljanom v prvi vrsti potrebno informacijo, nato pa še pomoč pri uresničevanju teh zavestnih izbir.

Wagnerjev diktat

Oprti na dolgoletne bridke izkušnje z odgovornimi predstavniki večinskega naroda na Koroškem, z deželno vlado, z raznmi organizacijami, javnimi občili in ne nazadnje z vplivnimi posamezniki, sta organizaciji koroških Slovencev 20. avgusta odgovorili na vabilo deželnega glavarja Leopolda Wagnerja k udeležbi pri „koroškem omizju" z vljudnim, stvarnim spisom, ki z ničemer ne opravičuje podtikanj, da je „razgnalo omizje", da „je bila zapravljena priložnost", da se „voditelji Slovencev prostovoljno zapirajo v geto", kamor jim morda njihovi sonarodnjaki ne bodo hoteli slediti.

Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet želita zgolj jasne podatke o propozicijah tega „družinskega koroškega pogovora", preden lahko dasta določen odgovor. Sodita, da je nujno treba določiti okvir pogovorov, koliko bodo obvezovali udeležence, želita zvedeti, katere stranke, društva in osebnosti bodo vabljene, s kakršnimi pravicami in kompetencami, v kakšni meri bodo dosežki pogovorov koristili deželni vladi za reševanje tistih sestavin položaja slovenske skupnosti, ki sodijo v pristojnost dežele in nazadnje pravijo: „Načelno pa sta NSKS in ZSO vsak čas pripravljena, da se s koroško deželno vlado in s strankami, ki so zastopane v koroškem deželnem zboru, pogajata o možnosti reševanja odprtih vprašanj v zvezi z določili v zaščito slovenske narodne skupnosti na Koroškem in konstruktivno prispevati k njihovi rešitvi."

Spričo tega sicer „vljudnega, toda zavitega" odgovora ni razočaran le sklicatelj, deželni glavar Wagner, ampak kar vsa (nemška) kvalificirana javnost na Koroškem, od strank preko javnih občil do neogibnega Heimatdiensta. Slovenci, ki zahtevajo taka pojasnila, da očitno zanikajo svoje tolikokrat zatrjevano demokratično priznanje h Koroški in Avstriji, ugotavlja poslanec svobodnjaške stranke Hans Wank. „K demokratičnemu obnašanju ne spada, če kdo diktatorsko postavlja pogoje o sestavi udeležencev."

O kakršnemkoli diktatu Slovencev ne more biti govora: njihova vprašanja in — če je že tako, tudi pogoji — so utemeljeni. Status Slovencev na Koroškem je sestavina dokumenta z mednarodnopravno veljavo, avstrijske državne pogodbe, ta pa je temelj, na katerem je zgrajena druga republika in njena zakonodaja. Iz teh dokumentov — ki se opirajo tudi na dosiej sprejete listine o pravicah človeka in načela o zaščiti manjšin — izhaja pravica slehernega člana slovenske skupnosti in te skupnosti kot celote, da kot subjekt odloča o svoji usodi.

Neizpodbitno je, da imajo Slovenci pravico odkloniti sleherno dogovarjanje z organizacijami, ki bi morale biti po določilih teh dokumentov propovedane. Očitek, da razbijajo „koroško omizje", ker v duhu državne pogodbe in že zdavnaj dokončno pojasnjenih stališč do Heimatdiensta z njegovimi eksponenti nikoli in nikjer ne bodo sodelovali, je v resnici diktat koroškega deželnega glavarja in drugih iniciatorjev tega „družinskega pogovora".

Čemu naj bi namreč služil tak pogovor z gluhimi?

Kvečjemu nameri, ki je ne slutimo le mi, temveč tudi demokratični krogi na Koroškem in v Avstriji, da bi večče zoperstavili nezdružljiva stališča, ob katerih bi se pogajanja morala razbiti, krivdo pa bi ti koroški Pilati sprevrgli seveda na Slovence.

Mar bi bili hajmatdinstovci ob vseh drugih udeležencih res taka „minimanjšina", kot sodi neki celovški časopis, ki v isti sapi ugotavlja, da slovenska abstinenca „celotnega položaja ne bi prav nič spremenila . . . kajti okrogla miza želi zgolj izboljšati ozračje, nikoli pa ne bi mogla razviti zakonodajne iniciative". Če je tako in ker je tudi res — kot je zapisal dunajski magazin „profil" nedavno tega — da „o tem, kaj naj Korošci o slovenskem vprašanju mislijo, občutijo ali ukrepajo, ne odločajo stranke, temveč funkcionarji koroškega Heimatdiensta", kaj si Slovenci od pogovora sploh lahko obetajo? Boljšega ozračja gotovo ne.

Odgovor je dal v posebni izjavi koroški deželni glavar („Sem pravi Korošec, ne znam Slovensko") sam:

— dnevni red in naloge si bo v duhu demokracije okrogla miza določila sama;

— vendar bi pogovor zagotovo odklonil sleherni ekstremizem, predvsem pa tam ne bi bilo mogoče zastopati stališč ali zahtevati politične ukrepe, ki niso v skladu z dejanskimi danostmi in pristojnostmi;

— po analizi odpovedi slovenskih organizacij bo nujno treba določiti nova stališča; ta analiza se bo morala ustaviti tudi ob vprašanju, če organizaciji ravnata v soglasju z razpoloženjem „v deželi živeče slovenske manjšine";

— posvetovanje s političnimi strankami v deželi bo pokazalo, če so pripravljene sprejeti ponudbo za „nadomestek" — pogovore med deželno vlado, strankami in slovenskima organizacijama, ker nimata statusa političnih strank; zato deželni glavar v tako možnost dvomi, češ v vseh strankah veljavno načelo, da politiko oblikujejo stranke in njihovi svobodno izvoljeni mandatarji, ne pa društva, se bo v tem primeru najbrž potrdilo.

In se je tudi potrdilo. Šef koroške ljudske stranke Bacher je že povedal, da si njegova stranka ne bo pustila vsiljevati nobenih „majhnih koroških kontaktnih komitejev", Heimatdienst pa je ponovil vprašanje, če je stališče slovenskih organizacij v skladu z mnenjem članov slovenske skupnosti, vprašanje, ki provedeno v navadno slovenščino pomeni nesramno insinuacijo, da osrednjima organizacijama diktira stališča nekdo od zunaj.

Kdo torej zapira vrata, kdo govori o enkratni priložnosti, še preden je bila izrečena zadnja beseda?

Od dunajske vlade priznano, kvalificirano zastopstvo slovenske skupnosti zahteva zgolj upravičena zagotovila o smotrnosti srečanja in dobri veri sklicateljev, ti pa mu že vnaprej grozijo, ga degradirajo na raven nekakšnih „društev", katerih voditelji sploh ne vedo, če jih ljudstvo podpira, o njihovi lojalnosti do republike pa dvomijo.

Jaka Štular
(Delo, Ljubljana, 28. 8. 1974)

PO ŠIROKEM SVETU

MATAJUR. — Na pokopališču na Matajurju so ob udeležbi več tisoč ljudi iz Benečije in Slovenije odkrili skupno grobnico-spomenik sedemnajstim slovenskim in italijanskim partizanom, ki so padli v skupnem boju proti fašizmu. Pobudnika za postavitev spomenika sta bila pokrajinsko vodstvo zveze italijanskih partizanov (ANPI) iz Vidma ter občinska zveza združenja borcev NOB iz Nove Gorice. Poleg predstavnikov partizanskih organizacij iz obeh držav je na slavnosti govoril tudi podtajnik v italijanskem notranjem ministrstvu, ki je poudaril, da je ta slovesnost izrednega pomena za nadaljnji razvoj sodelovanja na obmejnem področju in hkrati odgovor vsem hujskačem.

MOSKVA. — V Sovjetski zvezi so prejšnji teden opravili nov uspešen vesoljski polet dveh vesoljcev. Med dvodnevnim poletom v vesolju je posadka „Sojuza 15" opravila vrsto znanstveno-tehničnih poskusov, zlasti kar zadeva manevriranje in približevanje vesoljski postaji „Saljut 3". Medtem ko sta vesoljca s svojo vesoljsko ladjo spet pristala, vesoljska postaja nadaljuje polet okrog Zemlje. Na zahodu so dejstvo, da je polet trajal samo dva dni, interpretirali kot neuspeh.

ZÜRICH. — Graditelji predora pod alpskim prelazom Gotthardom med Švico in Italijo so sporočili, da bo ta veliki gradbeniški podvig končan celi dve leti pozneje, kot je bilo v načrtu. Prav tako bodo tudi stroški gradnje presegli dosedanja predvidevanja. Predor, ki so ga začeli graditi leta 1969, bo dolg 16,3 km. Do zakasnitve je po zagotovilih projektantov prišlo zato, ker je bila geološka sestava tal slabša kot so predvidevali. Ekipe, ki kopljejo predor s severne in južne strani, se bodo srečale šele v letu 1977, prometu pa bodo novi predor predvidoma izročili leta 1980. Prvotno so gradbene stroške predvidevali v višini 306 milijonov funtov, zdaj pa pričakujejo, da bodo prerasli pol milijarde funtov.

VARŠAVA. — V Hožuvskem parku kulture in počitka v Katovickem vojvodstvu nastaja etnografski muzej šlezijske vasi devetnajstega stoletja. Na površini okoli 22 hektarov je že postavljenih okoli 30 šlezijskih vaških domov. Skupno pa bo muzej obsegal več kot 80 stanovanjskih hiš, mlinov, lončarskih in suknarskih delavnic ter kmetijskih poslopij.

ŽENEVA. — V okviru 14. zasedanja je svet UNCTAD (konferenca Združenih narodov za razvoj in gospodarstvo) sklical poseben sestanek, na katerem so proslavili 10. obletnico ustanovitve te mednarodne organizacije. Številni govorniki so poudarili, da je UNCTAD postal središče temeljnih sprememb svetovnega gospodarstva. Ta organizacija ima posebno nalogo pri razvoju osnovnih sprememb v mednarodnih gospodarskih odnosih držav članic. V tej organizaciji so države z različnimi gospodarskimi in socialnimi sistemi ter države z različno stopnjo gospodarskega razvoja.

RIM. — Vatikan je odstavil enega najožjih sodelavcev Salazarjevega in Caetanovega režima v portugalskih kolonijah — nadškofa Custodia Alvima Pereiro. To pomeni, da sedanja dekolonizacija portugalskih kolonij na črnem kontinentu tudi „svete stolice" ni obšla. Kajti Vatikan se je postavil na stran dekolonizacije, ko je iz Mozambika odpoklical svojega nadškofa Pereiro, enega najkonservativnejših cerkvenih dostojanstvenikov v tej afriški državi. Odpoklica uradno sicer niso pojasnili, vendar prevladuje mnenje, da je bil Pereira odpoklican zato, ker je bil preveč vpleten v fašistični kolonialistični teror bivšega portugalskega režima. Za „uteho" je bil Pereira imenovan za člana enega izmed odborov za proslavo svetega leta.

BEOGRAD. — Na povabilo stalnega odbora vsekitajskega ljudskega kongresa bo delegacija skupščine SFR Jugoslavije od 22. do 29. septembra obiskala LR Kitajsko. Delegacijo bo vodil podpredsednik skupščine Peko Dapčevič, v njej pa bodo še predstavniki iz posameznih republik, tako iz Slovenije Marko Bulc.

PRAGA. — Do konca tega leta bodo v Češkoslovaški registrirali približno 2,8 milijona motornih vozil, kar je v primerjavi z lanskim letom za 20 odstotkov več. Po uradnih podatkih so v prvem polletju prodali 76.000 osebnih avtomobilov domače in tuje proizvodnje, vendar s tem še daleč niso mogli zadovoljiti vseh kupcev. Največje zanimanje je za domače „škode", ki so jih ob koncu lanskega leta pocenili za kakih 15 odstotkov.

Vsako preštevanje manjšine je za nas nesprejemljivo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kraji našega bivanja so znani in jih ni treba šele ugotavljati, je naglasil dr. Zwitter. Treba je samo pogledati, kje so delovala in delujejo naša društva, kje so nas izseljevali in kam se zaletava KHD, da bi skrčil naše podedovano ozemlje. To ozemlje je poznano, je določeno z različnimi zakoni in je avtohtona domovina našega človeka!

„V svoji domovini se ne pustimo preštevati od nikogar, prav tako pa tudi sami ne smemo nasesti nemškim nacionalistom, ki bi tako radi imeli enoten nastop koroških Slovencev pri volitvah, da bi rezultat lahko izkoriščali kot lastno ugotovitev manjšine same za svoje protislovenske načrte. Kdor tega ne vidi ali noče videti, je ali naiven ali pa popolnoma dezorientiran v koroškem in tudi našem družbenem dogajanju. Da se razumemo: Nikakor nisem proti odločnemu, strnjenemu nastopu koroških Slovencev v borbi za naše pravice. Nasprotno! Le še bolj se moramo strniti, le še bolj moramo združiti vse svoje moči in vsa svoja prizadevanja — a ne za neke bežne utvare in neke partikularistične, kratkovidne egoistične, strankarske koristi, marveč za dejanske in trajne skupne narodne interese!"

Združimo vse naše moči v borbi za naše pravice

Govornik je nanizal vrsto možnosti skupnega, strnjenega nastopa in priznanja ter pozval:

■ V teh dneh bo spet začetek šole, ko je treba prijaviti naše otroke; tu in v prijavah za slovensko gimnazijo, slovensko kmetijsko šolo in slovenske gospodinske šole pokažimo v skupnem prizadevanju svojo moč in življenjsko voljo!

■ Pri treh okrajnih sodiščih, pri upravnih oblasteh pa na celotnem dvojezičnem ozemlju — vsaj v smislu odredbe — lahko uporabljamo materinščino tako ustno kot pismeno; tu manifestirajmo svoj narodni ponos in svoje narodno dostojanstvo!

■ Pri kulturnem delu tekmujmo ne z izigravanjem drug drugega v ozkem svetovnonazornem smislu, ampak v iskrenem merjenju sil v skupno korist za čim čvrstejšo osveščenje našega ljudstva!

■ Na gospodarskem področju nas čaka še in še skupnih nalog — to v zadružništvu in v zasebnem gospodarstvu, ne nazadnje pa je pred nami zgodovinska akcija „Kulturnega doma" z vsemi velikimi nalogami in predstavami, ki jih združujemo s tem pojmom!

„Tu združimo vse sile in kujmo tisto potrebno akcijsko enotnost, ki nas bo usposobila, da bomo kos tudi odločilni borbi za pravice, ki nam gredo po členu 7 državne pogodbe, in ki je z vso težo in zapletenostjo neposredno pred nami! Tu se strnimo okrog narodnih organizacij, da nihče ne bo mogel igrati tudi samo z mislijo, da bi odtujil naše ljudi od vodstva. Kdorkoli bi to poskušal, mora spoznati, da so njegovi računi zgrešeni in da gradi na napačnih postavkah."

Taka želja po odtujitvi — je dejal dr. Zwitter — lahko izvira samo iz nacionalistične miselnosti, ki „je v določenem trenutku najbolj sposobna zaslepiti oči širokim ljudskim množicam in jim tako onemogočiti, da bi ločile svoje resnične in trajne interese od bežnih utvar in kratkotrajnih egoističnih koristi", kakor pravi Edvard Kardelj v svoji knjigi Razvoj slovenskega narodnega vprašanja. To velja splošno in je odgovor na take in podobne poskuse le ta, da nacionalistom ne nasedamo, marveč se kakor v narodnoosvobodilni borbi — in to je nauk in spoznanje vseh narodnoosvobodilnih gibanj — vztrajno borimo proti vsem manifestacijam nacionalizma s tem, da odklanjamo vse, kar razdvaja ljudi in naglašamo vse tisto, kar združuje delovne ljudi in sosedne narode ter narode vsega sveta.

„Zato apeliramo tudi na vse demokratične sile avstrijskega naroda — in globoko sem prepričan, da jih je kljub navidezno enotni fronti večinskega naroda več kakor kdo misli, ne samo v KPA in ne samo med pristaši škofijske sinode ter avstrijskega sinodalnega gibanja, marveč tudi med socialistično stranko, kar bi brez dvoma pokazala sleherna tozadevna analiza, katero predvsem naj bi izvedla SPÖ namesto proučitve povezanosti našega ljudstva z njegovimi organizacijami, in zlasti med neobremenjeno mladino ter ne nazadnje med avstrijskimi kulturnimi delavci — **da z nami vred dajo nacionalistom edini odgovor, ki jim gre: Nikdar več nacizma in fašizma! Zato tudi proč z nacionalističnimi hujskači, ki jim razdor in nesloga med narodi služita samo za opravdanje njihove eksistence in za preprečitev pravilnega demokratičnega razvoja odnosov med narodi ter miru v svetu."**

Ni odprto samo vprašanje napisov

Ta odgovor mora biti jasen in nedvoumen, je poudaril predsednik ZSO. Zato tudi ne razumemo najnovejše odločitve KPA, da hoče še nadalje sodelovati pri tako imenovanem „koroškem omizju". Ko so nemški nacionalisti torpedirali sodelovanje koroških Slovencev, po našem tudi za avstrijske demokrate ne more biti več mesta za mizo, pri kateri se razpravlja o slovenski manjšini brez njene navzočnosti. Socialistični list je očital ZSO, da je „dogmatična". Če razume pod dogmatičnostjo, da nočemo spremeniti svojih za pravilna spoznanih načel, potem smo brez dvoma načelni.

„Manj prakticizma, manj strankarsko-političnega volilnega taktiziranja, manj nasedanja nacionalističnim silam in manj nacionalističnega licitiranja, zato pa več vere in zlasti uveljavljanja pravilno pojmovanega socialističnega internacionalizma ter miselnosti človečnosti sploh: to je, kar potrebujemo na Koroškem, če naj pride do znosne rešitve odprtih vprašanj — in teh je več kakor samo vprašanje dvojezičnih napisov — vseh odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti in s tem mirnega sožitja v deželi. To je iskrena želja vseh koroških Slovencev in vseh resničnih naših prijateljev tudi med sosednim narodom!"

V A B I L O

Zveza slovenskih izseljencev bo imela v nedeljo 8. septembra s pričetkom ob 14.30 uri svoj

redni občni zbor

v prostorih gostilne „Pri potoku — Bachelwirt" (lastnik Joško Čimžar) v Dvorcu/Höflein, to je neposredno ob cesti iz Celovca preko Vetrinja v Hodiše.

Vsakoletni občni zbor je postal tradicionalni DAN IZSELJENCEV — dan spomina na skupno trpljenje. ko so nas preganjali z domače zemlje, ker smo ljubili svoj rod in materin jezik, pa tudi dan opomina, da moramo ostati zvesti idealom, za katere smo koroški Slovenci doprinesli že toliko žrtev.

Občni zbor bo povezan s tradicionalnim

DRUŽABNIM SREČANJEM

ki ga bo s svojo pesmijo obogatil moški zbor SPD „Bilka" iz Bilčovsa, za zabavo pa bo skrbela domača godba.

Bivši izseljenci z družinami ter prijatelji in znanci prisrčno vabljeni!

Zveza slovenskih izseljencev

Potovanje naših maturantov

Tudi letos je sekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije, tokrat že dvanajstič, povabil maturante Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu na že tradicionalno maturitetno potovanje po Jugoslaviji. Letošnje ekskurzije po Jugoslaviji, ki se je kot po navadi odvijala pod vodstvom inštituta za geografijo ljubljanske univerze, se je poleg strokovnega vodstva ljubljanske univerze udeležilo 26 koroških maturantov in profesor dr. Anton Wutte. V ponedeljek 19. avgusta so se našim maturantom v Ljubljani pridružili direktor geografskega inštituta ljubljanske univerze dr. Vladimir Klemenčič s sodelavcem Ivom Furlanom.

Pot iz Ljubljane jih je vodila preko Novega mesta in Gorjancev v Metliko, nato preko Karlovca na Hrvatskem do svetovno znanih Plitvičkih jezer, ki so zaradi prirodnih lepot skupaj z obsežnim področjem prglašena za narodni park. Nato so nadaljevali vožnjo skozi republiko Bosno in Hercegovino, kjer so si ogledali znamenite kraje iz narodnoosvobodilnega boja — Bihač in Jajce ter glavno mesto Sarajevo, znano po ostri klimi in številnih kulturnozgodovinskih spomenikih. Iz Sarajeva jih je vodila pot tik ob črnogorski meji proti morju, kjer so dosegli biser Dalmacije — Dubrovnik. Rast tega mesta je bila dolgo omejena z mestnim obzidjem, šele v novejši dobi se je predvsem zaradi potreb turizma razširilo proti Gružu, v pobočje Srdja in proti Župi. Sedaj živi znotraj mestnega obzidja približno 5000 prebivalcev, na celem mestnem teritoriju pa okrog 20.000 ljudi. Iz Dubrovnika, kjer so naši maturanti preživeli nekaj lepih dni, so se nato ob čudoviti dalmatinski obali vrnili domov. Seveda so si med potjo ogledali tudi razne znamenitosti — Split z Dioklecijanovo palačo, Šibenik s katedralo in trdnjavo in druge turistične kraje v Hrvatskem primorju.

V petek 30. avgusta so po ogledu znamenite Postojnske jame po dvanajstdnevnem potovanju prispeli v Ljubljano, kjer je koroške maturante sprejela republiška sekretarka za prosveto in kulturo Ela Ulrih-Atena. Sprejema se je udeležil tudi avstrijski generalni konzul dr. Heinrich Riesenfeld. Po prisrčnem sprejemu in slovesu so se naši maturanti polni lepih vtisov preko Ljubelja vrnili na svoje domove.

Vtisi s tega lepega potovanja bodo maturantom gotovo ostali v trajnem spominu, zlasti ko jim je vodstvo pripravilo obsežno gradivo z izčrpnim opisom zanimivosti celotne turneje, tako da so posamezne postaje na svoji poti po Jugoslaviji res doživljali. Zato pa so tudi iskreno hvaležni vsem, ki so jim omogočili ta nepozabni „zaključek" srednješolske dobe.

TONE SVETINA 244

UKANA

TRETJA KNJIGA

„Vojko, najbolje je, da greš ti naprej, ki si najmanjša tarča in ves v belem!"

„Kar ti pojdi, saj si se prvi javil! Dovolj si že pošiljal druge naprej!"

„Zdaj je, kar je. Usrali se tukaj ne bomo! Gremo! Vsi hkrati," je rekel Orlov in še krepkeje zaoral v zadnjo strmino.

Ko so na smrt utrujeni in preplašeni dosegli greben, ki je bil na vso srečo prazen, so kar popadali med drevje. Niso še prilezli za njimi mitraljezci, ko je Orlov zagledal v kotlini kolono, pomikajočo se prav od tam, kjer so jih napadli pred letom za božič.

„Vojko, poglej jih, satane!" je pokazal Orlov z roko na kolono. „Karel ima nos in jaz tudi! Nekaj mi je iz dna srca govorilo, da jih še ni na grebenu, sicer se ne bi javil za prvega! Tako nor, da bi lezel pred cevi mitraljezov, pa še nisem!"

Vojko se je zasmejal:

„Jaz tudi ne! Tudi meni se je zdelo, da bomo mi prej tu!"

Orlov je razporedil mitraljezce precej daleč narazen, da bi preslepil sovražnika — mislil bo, da jih je veliko.

Lajanje mitraljezov in prasketanje pušk se je razlegalo po vsem predgorju. Druga za drugo so se čete prebijale na položaje. Tudi Karel in Viktor sta se prebila do primerne višinske točke. Boj se je šele začenjal.

„Včasih je treba premagati tudi nepremagljive ovire," je pomislil Viktor. Oba s komandantom sta bila prepričana, da so jima zdaj oprostili tudi tisti borci, ki so bili užaljeni, ker sta jih tako surovo gnala naprej. Na grebenih so zlahka branili svoja življenja. Če pa bi jih Nemci dobili v pobočjih, bi jih njihovi mitraljezi zlahka redčili.

V dolini so zabobneli topovi, od hribov do hribov se je razlegal njihov zamolkli glas. To grmenje je naznanilo hudo uro.

18

Takrat, ko je brigada začela z Nemci boj za dolino, je Ana nenadoma začutila bolečine v bokih. Bilo ji je jasno, da je prišel njen čas. Rahlo jo je zaskrbelo, ker je bilo malo prezgodaj. Ali je bilo to od strahu, da ne bi na domačijo prihrumeli Nemci, ali od veselja, da brigada brani dohode do njih, ali zato, ker je bila prav zdaj prepričana, da brigada ne bo popustila — tega ni vedela. Na tihem pa je bila prepričana, da bo zdaj še najlaže opravila. Skrbelo jo je namreč, kako bi se v takem snegu prebila v bolnišnico na Jelovici. Sprijaznila se je s stvarjo in si celo želela, da bi prišlo čimprej to, za kar je živela.

Ko je minilo, se je spominjala vseh podrobnosti. Bilo je kot boleče sanje, ki jih je doživljala napol v zavesti, napol v snu. Koliko časa je trajalo, ne bi mogla nikoli ugotoviti. Bilo je nekaj takega, o čemer je Primož rekel, da se čas zgosti ali pa celo izgine, se spremeni v trajanje, ki spremlja človeka do zadnjih trenutkov obstoja. Njeno srečno pričakovanje se je pomešalo z agonijo belih snegov, po katerih so ves dan orali odmevi topovskih strelov, kot bi se podiralo nebo.

Kljub temu je bila mirna in spokojna. Dolgo se je pripravljala na ta trenutek. Bolečine, ki so ji parale telo, je skušala obvladovati kot borci, ki so jih razsekali drobci granat in so s stisnjenimi zobmi zaupajoč gledali vanjo, ko jih je obvezovala, in niso stokali niti tedaj, ko so videli očrnelo meso, prelome belih kosti in brizgajočo kri.

Ob njej ni bilo ne zdravnika ne babice. Bili sta le Travnikarjeva mama in Tinka, ki se nista ganili od nje. Ko je legla v sveže rjuhe, v toplo zakurjeno kamro, jo je mama potolažila:

„Ana, ne boj se. Me žene v samotnih hribih rodimo same. Jaz sem imela šest otrok in z nobenim ni bilo težav. Močna in zdrava si, tudi tvoj bo prišel na svet tako, kot je treba."

Hvaležna ji je bila za njene besede in zaupala ji je. Tinka ji je z brisačo otirala pot po čelu in jo včasih krepko prijela za roko, ko da ji želi vse dobro. Bila je njenih let in žejna ljubezni. V zadnjem času sta se zbližali in zaupali ena drugi vse. Mnogokrat ji je rekla, da bi tudi ona rada imela otroka. Odkar so hodili partizani v hišo, se je prenekateri zaljubil vanjo. Še reden pa se je mogla razgoreti ljubezen, ki si je je tako želela, je fanta zadela krogla ali pa je odšel kdove kam . . .

Bobnenje topov v dolini se je stopnjevalo in od valovanja zraka so okna rahlo drgetala. Bolečine so se stopnjevale. Ana je oberoč čvrsto stiskala rjuho.

To bo pretrpela zanj in zase. Kaj vse je on storil zanjo! Kdove kje zdaj prezeba . . . Morda je mrtev? Ne! Živ je! On misli nanjo, ker ona tako močno misli nanj. Da, zdaj razume, kar je pisal Primož. Ljubezen je bolečina. Življenje — premagovanje trpljenja. Užitek in slast pa je samo mamilo, da se življenje ohranja . . .

Misli so ji begale po glavi kot jata ptic, kadar useka mednje strel, in se prelivale v čustva. Kadar je zaprla oči,

70-letnica Slovenskega prosvetnega društva Radiše mogočna manifestacija slovenske kulture

Slovensko prosvetno društvo Radiše je preteklo nedeljo proslavilo 70-letnico svojega obstoja. To pa ni bil le velik praznik za Radiše, marveč tudi praznik vseh koroških Slovencev, saj so ta jubilej skupno z radiškimi prosvetaši proslavili pevski zbori okoliških prosvetnih društev in številni rojaki z dvojezičnega ozemlja, iz matične domovine in Primorske.

Že v zgodnjih popoldanskih urah minule nedelje, so se na prostoru ob cerkvi na Radišah, kjer je bilo prizorišče proslave, pričeli zbirati sodelujoči in obiskovalci proslave. In teh ni bilo malo, kajti prostor prireditve je bil povsem zaseden, kar je proslavi dalo še bol slovesno vzdušje. Ob tej priložnosti je tajnik jubilejnega društva Tomaž Ogris imel pozdravni govor (katerega objavljamo na posebnem mestu — op. ured.). Pozdravil je vrsto uglednih častnih gostov, med njimi jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Bojana Lubeja, župana občine Žrelec dvornega svetnika dipl. inž. Ernsta Doberniga, predsednika komisije za manjšinska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Slovenije Jožeta Hartmana, predstavnika Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije prof. Radovana Gobca, predsednika Nadzornega odbora Slovenske prosvetne zveze in predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francija Zwittra, predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja, bivše predsednike jubilejnega društva Ferdinanda Wrulicha, Janka Tolmajerja in Franja Ogrisa ter druge predstavnike od tu in onstran meje.

Z obširnim sporedom proslave so pričeli prosvetaši radiškega društva. Pokazali so visoko kulturno raven in s tem potrdili, kako močna in živa je slovenska kultura na Radišah in da bo tudi v prihodnjih desetletjih še obstojala in se razvijala. Pod vodstvom neumornega predsednika in zborovodje radiškega društva Šimeja Wrulicha se je predstavil moški in mešani pevski zbor, ki je izvajal zahtevni izbor slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Kot zborovodja je nastopil tudi Stanko Wrulich, ki očetu pri zborovodskem delu pridno pomaga. Mladina je v radiškem društvu močno zastopana, kar je nadvse razveseljivo in spodbudno. Poleg mešanega in moškega pevskega zbora, je nastopil tudi lani ustanovljeni pevski zbor Radiški fantje, ki ga vodi Tomaž Ogris. Mladina pa je sodelovala tudi z recitacijami, društvena godba pa je prvi del proslave zaključila z veselimi vižami. Tudi pri instrumentalnem ansamblu so kot pevke sodelovale mlade deklice, ki jih je za to priložnost izuril vodja muzikantov Stanko Wrulich. Kljub bogatemu sporedu pa so prosvetaši jubilejnega društva lahko pokazali le del svoje bogate kulturne dejavnosti.

V prvem delu proslave so bili tudi govori in čestitke. Janko Tolmajer je podal sedemdesetletno zgodovino društva in tako orisal burno kulturno dejavnost na Radišah od vsega začetka do danes. Slavnostni govornik proslave je bil predsednik nadzornega odbora SPZ dr. Franci Zwitter, ki je ob tej priložnosti zavzel stališče koroških Slovencev k perečim narodno političnim vprašanjem. Tudi njegova izvajanja objavljamo posebej (op. ured.).

Kot že omenjeno, so se na odru zvrstili tudi številni predstavniki bratskih organizacij iz Slovenije in jubilejnemu društvu čestitali. Prof. Radovan Gobec je SPD Radiše čestital v imenu Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije ter zaslužnim pevkam in pevcem izročil Gallusove značke, ki jih omenjena ZKPOS podeljuje za dolgoletno sodelovanje v pevskih zborih. Tako je ob 70-letnem jubileju radiškega društva lepo število pevk in pevcev prejelo zlate, srebrne in bronaste Gallusove značke. Tov. Radovan Gobec pa je ob tej priložnosti posebej nakazal požrtvovalno delo zborovodje Šimeja Wrulicha, ki je že skozi dolga desetletja steber zborosvkega petja na Radišah. Radiškemu društvu so čestitali še zastopniki zbora Tovarne avtomobilov v Mariboru Angel Besednjak ter tovarne Elektrokovina v Mariboru, ki so radiškemu društvu pripravljeni nuditi vsestransko pomoč, nadalje zastopniki pevskega zbora Grafika iz Ljubljane, občine Kamnik in pevskega zbora Lira ter Turističnega društva iz Kamnika. Zastopnik Slovenskega okteta iz Ljubljane Bogdan Pogačnik, je povedal, da kjerkoli po svetu so s slovensko pesmijo nastopali, še posebej s koroško, so poslušalci pozorno prisluhnili in razumeli in čutili, da je ta pesem močna in velika zaradi tega, ker prihaja iz srca nekega naroda, ki je sicer majhen a vendar hoče živeti.

Slovenskemu prosvetnemu društvu je čestital tudi župan občine Žrelec dvorni svetnik dipl. inž. Ernst Dobernig, ki je naglasil potrebo po dobrem sožitju občanov obeh narodnosti.

V drugem delu proslave so nastopili pevski zbori sosednjih prosvetnih društev in sicer SPD „Vinko Poljanec" iz Škocijana, SPD „Zarja" iz Železne Kaple, SPD „Bilka" iz Bilčovsa ter pevski zbor „Mojcej" iz Trebinje. Pod vodstvom Hanzeja Kežarja, Joška Wrulicha, Valentina Kapusa in Pavla Kernjaka, je iz grl vnetih pevcev donela slovenska pesem — najmočnejše kulturno bogastvo koroških Slovencev. Tu je treba še zapisati, da je v imenu pevcev iz Železne Kaple radiškemu društvu v prisrčnih besedah izrekel čestitke Peter Kuhar in tudi izročil spominsko darilo. Jubilejno proslavo so vsi sodelujoči zbori zaključili s pesmijo Rož, Podjuna, Zila in to pod vodstvom avtorja Pavla Kernjaka.

Tako je izzvenela mogočna proslava 70-letnega obstoja Slovenskega prosvetnega društva na Radišah, ki je bila vsestransko velik kulturno političen uspeh. Kajti radiški prosvetaši in z njimi vsi koroški Slovenci so na tej proslavi pokazali prisotnost na svoji podedovani zemlji. Posebno pa je to pokazala mladina, ki je v radiškem kulturnem življenju zastopana in tako potrjuje pripadnost h kulturi svojega materinega jezika. Take kulturne manifestacije, kot je bila jubilejna proslava radiškega prosvetnega društva pa so neizpodbiten dokaz obstoja koroških Slovencev, kje da živijo in da je vsakršna koli zahteva po ugotavljanju slovenske manjšine na Koroškem neutemeljeno in samo zavajanje javnosti, ter da je le na osnovi takega doganjanja šele možno uresničiti pravice, ki koroškim Slovencem gredo po členu 7 državne pogodbe.

Sončne Radiše so preteklo nedeljo bile res lepa manifestacija slovenske kulture in iskrenega hotenja po mirnem sožitju v deželi, hkrati pa tudi dokaz, da smo koroški Slovenci živ del vsega slovenskega naroda.

Resnično ljubi domovino
kdor jo ohranja tako kakršna je

Srečen je narod, katerega zgodovina je dolgočasna, je zapisal francoski filozof Montesquieu. Toda zgodovina koroških Slovencev in tudi zgodovina radiškega prosvetnega društva, ki je bilo ustanovljeno pred 70 leti 14. avgusta 1904, nikakor ni bila dolgočasna. Tako je dejal v svojem pozdravnem govoru tajnik jubilejnega društva Tomaž Ogris:

Vse preveč bolečih in trpkih obdobij poznamo. Tudi člani in funkcionarji našega društva so od vsega začetka doprinašali zelo veliko požrtvovalnosti in tudi trpljenja. Dosegli pa so eno — ohranili so Radiše iz narodnostnega vidika gledano nespremenjene. To pa je obenem prepričljiv dokaz prave domovinske zvestobe, kajti tisti, ki domovine ne mara takšne, kakršna je in jo hoče imeti drugačno, ne sme trditi, da jo ljubi.

Težka preteklost in trpka sedanjost sta dali pobudo, da se letošnjega jubileja še posebej spominjamo. Tako upamo, da bo današnja proslava ne samo za Radiše, temveč za našo deželo sploh velik dogodek. Vedeti pa moramo, da so bolj pomembni kot mogočne proslave in manifestacije majhni dogodki v vsakdanjem življenju. Če bomo kot zavedni Slovenci tiste dobro zmojstrili, bomo tudi z večjim zaupanjem mogli gledati v bodočnost. Zavedamo se pa tudi, da nismo sami na tej zemlji. Vsak dan srečujemo ljudi drugega jezika in z njimi živimo; spoštujemo jih in cenimo, če vidimo, da so pošteni in ne zlonamerni do nas. Pripravljeni smo ob mirnem in enakopravnem sožitju bogatiti soseda, a tudi sprejemati njegove vrline.

Tako naj bi bila današnja proslava izraz življenjske volje našega ljudstva in hkrati demonstracija za mirno sožitje v deželi."

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

se ji je zdelo, da se pred njo kadi rumena megla in se spaja s črnim dimom, v katerem vstaja krvavo rdeče sonce.

Da bi bil sin ... Merila je svoje življenje. Zdaj je padla z nje vsa laž. Vsi predsodki in ves nesmisel, ki ga okolje vsiljuje človeku ...

„Močna bodi, Ana!" ji je bil dejal Primož.

Tako močna bo kakor on, ki je vse prebolel, vse izgubil. Njemu bo darovala otroka; tudi če bo deklica, jo bo imel prav tako rad kakor sina. Toda raje bi sina. Morda bo sin, ko tako boli ...

Na oknih temnečih stekel je videla, da se dan izteka v mrak. Ležala je vznak in čakala. Večkrat je usločila hrbtenico in se nemočno sesedla nazaj.

Od bolečine se je izgubljala v prividih in agoniji. Zdelo se ji je, da je razpeta prek neba in pod njo je molk zelenih globin. Življenje brez krinke ... In brez zaves ... Vse, kar je doživela, je prihajalo prednjo v nevezanih in razbitih slikah. Pred očmi so se ji utrnili liki vseh barv, žareči kot drago kamenje v soncu. In tudi izginjali so. In vrnil se je tok reke, čist in svetal. In močan tok s čermi, ki drobijo čolne ...

Trpljenje je odpuščanje in odrešitev. Med zmedene slike odseva resnic in sanj je vstajala volja. Čvrsta in neuklonljiva kot korenine drevja, ki kljubujejo vetru.

„Moram vzdržati," je rekla sama sebi. Iz njenih ust se ne bo izvil krik bolečine, kakor se tudi doslej ni.

Travnikarjeva mama jo je tešila, njene besede so bile kot voda na smrt žejnemu. Dobro, da sta bili pri njej ona in Tinka. Človek ni ustvarjen za to, da bi bil sam. Samote se je vedno bala in rada je imela ljudi.

Kot bi bili ob njej njena mama in njena sestra ... Kdo ve, kje in kako trpi mama nenkje v taborišču ... In Melita, vsa prestreljena v bolnišnici ...

Potem se je bolečina dvignila, kot se dvigne zvok sirene v nebo. Iz njene zavesti je izginilo vse, v njej je ostal samo Primož ...

Potem se je lok tega zvoka upognil in se nenadoma začel razblinjati.

„Ana, sin je, poglej!"

Odprla je oči in v trepetajočem siju petrolejke zagledala otroka v rokah Travnikarjeve mame. Togotno je zajokal in naznanil, da je tudi on na svetu ...

Gledala ga je skozi solzne oči. Njen sin! Bolečina se je porazgubila v mrak prihajajoče noči, v kateri je bobnenje topov utihnilo. Rada bi bila stegnila roke, ga vzela k sebi in ga pritisnila k prsim, ki so jo bolele, nabrekle s tekočino življenja. Pa so ji roke omahnile od nemoči ...

Travnikarjeva mama je novorojenca okopala in zavila v plenice. Položila ga je k Ani samo toliko, da se je pritisnila k njemu in okusila blaženost materinstva.

Potem ga je mama položila v zibko, v kateri so se že zdavnaj zibali otroci Travnikarjevega rodu. Pokrižala ga je na čelo in rekla:

„Naj ti bog da srečo, otrok, da bi živel v ljubezni in miru, ne pa v strahu in sovraštvu, kot živimo mi."

Na nebo se je dvignil mesec in posrebril pokrajino. Ana se je zazrla skozi okno. V daljavi se je pod kupolo črnega neba, kjer je utripalo na milijone zvezd, bočila njuna gora. Bila je deviško bela. Prekrita z novim snegom se je dvigala kakor val novega upanja. Tja so poromale njene misli. Tam sta se sešla s Primožem. V njegovem objemu je utonila v spokojno spanje.

PETI DEL
GOROVJE SMRTI

Kako se bomo utešili mi, najbolj ubijalski od vseh ubijalcev?! Najsvetlejše in najmočnejše, kar je svet do sedaj imel, je izdahnilo pod našim nožem.
Kdo bo spral kri z nas?
S kakšno vodo se bomo očistili?

Friedrich Nitzsche

1

General se je v usnjeni letalski opremi vzpenjal v letalo in vpil proti majorju Wolfu:

„Dal vam bom izjemno priložnost, da vidite bojišče na lastne oči iz zraka in da presodite moj načrt, ki ga bom danes dokončno oblikoval!"

Hrup motorja je zaglušil njegov glas.

„Da, gospod general, da, gospod general," je pritrjeval Wolf kot že vse jutro, zadovoljen, da se je nevarni prijatelj pomiril in da mu spet izkazuje vsakovrstne drobne prijaznosti. Kaj je za tem nenadnim manevrom, je samo slutil, ugotovil pa še ni.

Pilot je že čakal, pripravljen na vzlet. Takoj ko sta sedela dovolj trdno, pripeta s pasom k sedežu, je dal general z roko znak. Bojno izvidniško letalo se je streslo, zdrselo po vzletni stezi, se smelo dvignilo v zrak in zajadralo nad mestom.

„Zdaj poglejte to malo mesto, ki se že štiri leta upira tako močnemu sovražniku! Obdano je z žico, pa ga še vedno ne obvladamo!"

Loče nad Baškim jezerom

Slovensko prosvetno društvo „Jepa" v Ločah ima z Olepševalnim turističnim društvom Rožna dolina v Ljubljani prijateljske odnose. To se je pokazalo tudi prejšnjo nedeljo, ko so nas obiskali. Pripeljali so se (okrog 40 po številu) z omnibusom. Pričakali smo jih pred našo farno cerkvijo, kjer jih je pozdravil predsednik našega društva Janez Mikl in jim izrekel dobrodošlico. Nato smo si skupno ogledali zanimivosti našega kraja, med drugim nagrobnik žrtvam Mikulove družine in cerkev. Župnik Škofič je izletnikom razložil nastanek domače cerkve svetega Urha, ki jo je po legendi zgradil župnik Lajčaher z zlatom izpod Jepe, ki ga je le-ta prekoval v denar. Nato je bila želja gostov, da jim pokažemo Baško jezero. Več naših odbornikov se je peljalo z njimi okoli jezera, nakar so se skupno povzpeli na razgledno goro Tabor, od koder se je nudil čudovit razgled na jezero, beljaško kotlino in na veličastno Jepo, po kateri ima naše društvo ime. Z razglednega stolpa na Taboru smo jim pokazali tudi vas Bače in domačijo, kjer se je rodil župnik Treiber, ki je zložil našo lepo koroško pesem „Nmav čez izaro...". Nato smo se odpeljali v Beljak. Tam so izletniki izrazili željo, da bi si ogledali še Osojsko jezero, kar smo jim seveda radi ustregli. Pot nas je peljala skozi Št. Rupert, kjer je pokopana mati in sestra pesnika Franceta Prešerna. Vozeč se ob južnem bregu Osojskega jezera, smo prišli do Osoj, idiličnega kraja prislonjenega na osojno pobočje Osojskih Tur. Posebnost tega kraja je vsekakor cerkev in grobnica poljskega kralja Boleslava. Ob slednji so recitatorke recitirale Aškerčevo balado — Mutec osojski. Na tem mestu se je tudi rodila misel in želja, da bi tam namestili ploščo, ki bi bila napisana, če ne že v nemškem, potem vsaj v poljskem jeziku, da bi ljudje lažje razumeli, kar tam piše v latinskem jeziku. Predno so se gostje preko Trbiža in Kranjske gore odpeljali domov, so našemu društvu poklonili še lepe knjige, katere smo sklenili podariti otrokom, ki obiskujejo slovenski pouk.

V upanju, da bi se takšni in podobni izleti še ponovili, smo se od naših prijateljev iz Slovenije prisrčno poslovili in jim klicali nasvidenje prihodnjič. *U. T.*

Cene kot pred 15 leti

Trgovsko podjetje Forum v Spittalu ob Dravi obhaja letos svojo 15-letnico obstoja. Otvoritev te trgovine je bila v letu 1959. Podjetje Forum je začelo s poslovanjem zelo skromno, z 20 sodelavci na 660 kvadratnih metrih prodajne površine. Po petnajstih letih se je položaj te trgovine bistveno spremenil, saj danes razpolaga s 1700 m² prodajne površine in 80 nastavljenci, promet pa se je v tem času povečal kar za enajstkrat. Stranke ki obiskujejo Forum v Spittalu, niso samo s Spittala in okolice, temveč prihajajo tudi iz Vzhodne Tirolske, Gasteina in Lungaua, tako da zajema Forum v Spittalu zelo veliko območje svojih strank. Ko pa bo zgrajena turska avtocesta pa bodo razvojne možnosti tega podjetja seveda še ugodnejše.

Za jubilej je veleblagovnica Forum pred dnevi startala akcijo pod motom „Cene kot pred 15 leti". Ta prodajna akcija ima na zalogi blaga v vrednosti okrog 1 milijona šilingov. Omenjena akcija z močno znižanimi cenami se je pričela v ponedeljek 2. septembra in bo trajala štiri tedne. S to akcijo hoče veleblagovnica Forum v Spittalu tudi nekaj prispevati k stabilizaciji našega gospodarstva.

Izrabite to priložnost in obiščite veleblagovnico Forum v Spittalu, kjer boste za majhen denar dobili vse to kar si želite.

Dom v Tinjah prireja potovanje

V DACHAU — ALTÖTTING OBERNDORF — SALZBURG

od sobote 19. 10. do nedelje 20. 10. 1974.

Prijave sprejema do 20. septembra: Dušnopastirski urad, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec, Tel.: (0 42 22) 85 3 48. Cena: šil. 450.—

Zveza koroških partizanov v Celovcu vabi na

izlet v Gornji grad in v Logarsko dolino

v nedeljo 15. septembra 1974

Prisostvovali bomo 30. obletnici osvoboditve gornje Savinjske doline, pri kateri je sodeloval tudi Koroški odred. Proslava se bo pričela ob 9. uri. Ob 11.30 uri se odpeljemo v Logarsko dolino, kjer se bomo srečali z bivšimi koroškimi partizani, ki živijo v Mariboru.

Odpeljali se bomo z omnibusom iz Celovca (Gasometergasse 10) ob 5.30 uri, iz Dobrle vasi ob 6. in iz Pliberka (gostilna Breznik) ob 6.30 uri.

Prijave sprejemamo do 7. septembra 1974 na naslov: 9020 Celovec, Gasometergasse 10/I ali po telefonu: (0 42 22) 32 5 50 — (0 42 22) 79 11 99. *Glavni odbor ZKP*

LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBOR

bo na povabilo obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev gostovalo na Koroškem z igrami

PETER IN VOLK
Sergej Prokofjev — Edi Majaron
ZAJČEK DIDELDAJČEK
Libuša Titelbach
PASTIRIČKA — RAČKA
Gurevičeva - Gernetova

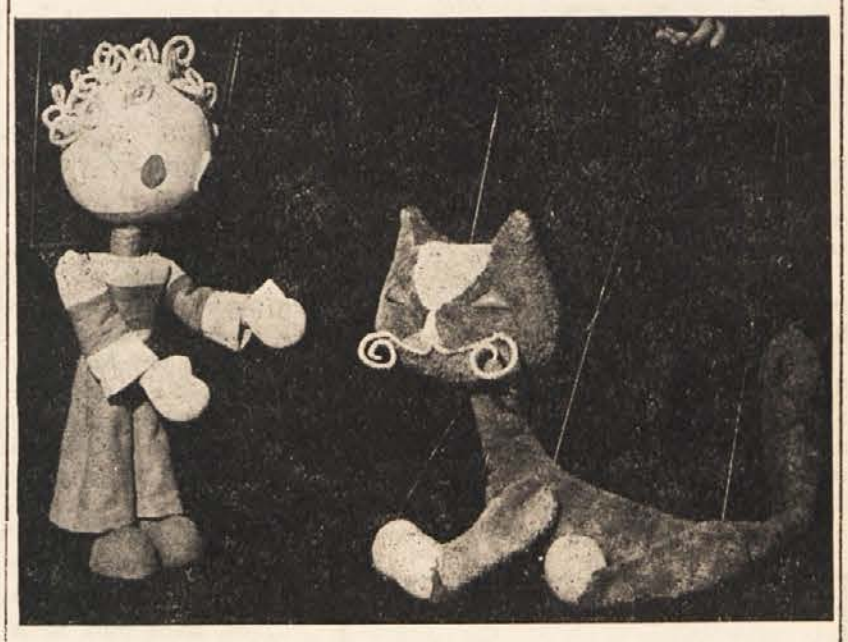

Predstave bodo

- v četrtek 12. septembra 1974
  - ob 16.00 uri **pri Pušniku v Ratenčah**
  - ob 19.30 uri **v dvorani pri cerkvi na Radišah**
- v petek 13. septembra
  - ob 14.00 uri **v gospodinjski šoli v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu**
  - ob 16.30 uri **v farni dvorani v Št. Ilju**
  - ob 20.00 uri **v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu**
- v soboto 14. septembra
  - ob 14.00 uri **pri Miklavžu v Bilčovsu**
  - ob 16.30 uri **v farni dvorani v Selah**
  - ob 19.30 uri **pri Rutarju v Žitari vasi**
- v nedeljo 15. septembra
  - ob 11.00 uri **v farni dvorani v Železni Kapli**
  - ob 14.00 uri **v farni dvorani v Šmihelu pri Pliberku**
  - ob 16.30 uri **pri Šoštarju v Globasnici**
  - ob 19.00 uri **v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku**

Na predstave vabita

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA — SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

NAŠI OTROCI SO SE VRNILI Z LETOVANJA

V četrtek 9. avgusta so se vrnili otroci z letovanja na morju. Otroke — skupno jih je bilo 42 — so pred sedežem Zveze slovenskih organizacij pričakovali njihovi starši, da so jih odpeljali na svoje domove.

Kot znano Zveza slovenskih organizacij že mnogo let omogoča otrokom slovenskih staršev letovanje v Savudriji ob jandranski obali. V teh treh tednih bivanja so si otroci nabrali novih moči in zdravja, poleg tega pa so skovali številna tovarištva in se naučili tudi plavanja. Od sonca zagorelih obrazov in veseli so izstopili iz omnibusa. Kljub lepim doživetjem pa so otroci in tudi starši bili srečni, da so zopet skupaj.

Letovanje ob morju je bilo prav gotovo zdravju zelo koristno in je potekalo brez vsakršnih komplikacij, kar je velika zasluga obeh spremljevalcev Maje Kupperjeve in Dušana Schlapperja, ki sta skrbela za varnost otrok. Posebna zahvala pa velja seveda zavodu za počitniška letovanja v Ljubljani in ne nazadnje tajništvu ZSO, ki je izvedlo potrebne organizacijske posle.

S PARNIM VLAKOM — HLAPONOM — PO ROŽU

Po Rožu je po dolgih letih spet puhal starodavni parni vlak. Interesna skupina zgodovinskih železnic je organizirala v soboto 24. 8. 1974 pobudo mladega Herberta Guttenbrunnerja vožnjo po Rožni dolini. Ob sicer oblačnem vremenu se je zbrala množica starih in mladih, da se popelje iz Podrožčice v Celovec. Poleg mnogoštevilnih turistov se je udeležilo vožnje predvsem precej domačinov Slovencev. Posebno Bilčovščani so bili močno zastopani. Za zabavo je skrbel harmonikaš Boštjančič. Ko se je pomaknila ob 14.50 parna lokomotiva proti Celovcu, se je zvokom muzike pridružilo še veselo ljudsko petje v obeh jezitih, tako da je prišlo jasno do izraza, da živimo v Rožu tudi Slovenci.

Veseli potniški vlak se je ustavil na vsaki postaji, kjer se je zbrala množica domačinov in turistov; ustavil pa se je tudi na mostovih, kjer so turisti fotografirali slikovito naravo. Po humperških strminah do postaje na Žihpoljah je stara lokomotiva težko sopihala in se opomogla šele na odseku proti glavnemu mestu Celovcu.

Številna udeležba je bila gotovo dokaz, da si ljudje kljub hitrim in modernim potniškim sredstvom še želijo družabnosti in zabave čeprav samo s počasnim parnim vlakom.

Obiščite Werner Bergovo galerijo in posebno razstavo 1974 v Pliberku

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

„Zdaj smo ga stisnili in temeljito očistili, gospod general. Tako kot še nikoli."

„Zadovoljen sem. Ko se vrneva, boste opravili v nekaj dneh še preostalo. Vesel sem, da so mi izbrali tudi iz naših vrst nekaj gnoja, ki nam kvari borbeno moč. Tri bom dal ustreliti vsem za zgled, da bodo videli, da se ne šalim. Preden sva odšla, so mi telefonirali s sodišča. Povedal sem jim, kakšna naj bo sodba za te."

„Pravilno, gospod general. Že ko ste jih dali zapreti, je med enotami zavel strah kot veter med žitom. Odneslo bo pleve, kar pa je zrnja, bo ostalo." Sam zase pa se je spomnil Nietzschejeve prispodobe o sodnikih in od strani pogledal generala. O, ti krvavi sodnik! Če bi hotel reči naglas, kaj vse si že napravil v mislih pa tudi v dejanjih, bi ves svet zavpil: dol s tem gadom strupenim!

„Te tri bomo ustrelili. In če drugi ne bodo pokazali spoštovanja do mojih ukrepov, bom pritisk stopnjeval. Zavoljo predsodkov ne bom zdaj izpostavil svoje glave führerjevemu gnevu."

Letalo se je vzpenjalo v sinjo kupolo zimskega neba, kot bi hotelo ujeti sonce, ki je viselo nad vencem belih planin. Proti zahodu so bile vse višje, dokler niso prešle v Julijskih Alpah v velikansko pregrado.

Leteli so nad dolino Save.

„Dajte, zajadrajte nekoliko niže nad ta gozd!" je pokazal general na ploskev med reko, železnico in gorami. „Udin boršt! Helmut, ali se spomnite?" se je obrnil general k Wolfu. „Tu sem jih prvič temeljito porazil. Takrat smo po vaši zaslugi uničili kamniški bataljon."

„Seveda se spomnim, kot bi bilo včeraj. Če ne bi bili vi osebno vodili napada, bi se bili tudi takrat izmuznili iz obroča. Štirideset trupel je ležalo eno ob drugem in med njimi dekle, ki je tolkla ranjena z mitraljezom do poslednjega naboja. Vsi so jo hodili ogledovat in celo vi ste se strinjali, da jo pokopljejo z vsemi vojaškimi častmi."

Letalo je zavilo nad obrobje velikanskega gozda. Drselo je nad vrhovi smrek, general pa se je krohotal in obujal spomine na boje, zmage in poraze.

„Jelovico, ta veliki gozd, sem nekajkrat očistil. Čudno, še vedno mi zbuja spoštovanje, privlači me to morje drevja. Helmut, tu bomo začeli in po treh dolinah prodirali proti središču."

Ko so preleteli gozd, je nadaljeval:

„Helmut, kariera je čudna reč. Ni dovolj le sposobnost, vztrajnost in talent. Ne gre mi v glavo: mojih let ste, pa še niste uspeli!"

„To mi stalno očitate! Ne vem, zakaj vas to moti."

„Večkrat razmišljam o tem. Klavrno je, da ne veste, ali imate premalo pameti ali preveč."

„Ne gre za pamet. Gre za to, da človek ujame pravi trenutek in ga obdrži in naslednjega tudi. Jaz jih nisem lovil. Ve ste drugačni. Človek moči ste. To se vam pozna takoj, kot pravemu bikoborcu, ko stopi v areno. Kot srelcu, ki dvigne puško, ali boksarju, ko zamahne s pestjo. Vi bi bili že davno pometli z uporom, če bi vam bili dali proste roke in sredstva. Zavirajo vas, boje se. Vi niste samo vojak, ki ga politiki po potrebi ovijajo okoli prsta. Vi ste državnik in konkurent."

„Tako je, Helmut." je prikimal general z izrazom roparske ptice, kadar pogoltne velik grižljaj. „Ne samo to. Kaj vse še sem, se jim niti ne sanja! Zdaj prihaja moj trenutek! Morda nekoliko kasno, toda prihaja. V Berlinu so sprejeli mojo zamisel za ofenzivo, o kateri pred časom niti slišati niso marali, ker so podcenjevali nasprotnika in svoje generale v jadranski coni. Nekaj ste me naučili, Wolf. Hvaležen sem vam, da ne podcenjujem nasprotnika. Žilavost teh ljudi je nenavadna. Prihranili ste nam mnogo žrtev. Zdaj bomo delali brez rokavic, s taco, s kremplji!"

„Da, gospod general, tako bo treba. Silo prenesti na bojišče, kamor spada!"

Na generalovo željo je letalo nekajkrat zakrožilo nad Blejskim jezerom. Prozorna ledena ploskev se je bleščala kot velikansko ogledalo.

„Vsa ta lepota jemlje vid!" General si je z roko zastrl oči.

„Toda nobena bolj kot resnica!"

„Morda imate prav. Oglejva si naše vile v ogledalu bodočnosti!"

„Svoje ne vidim," ga je pikro zavrnil Wolf. „Vidim samo svetišče Odinovo, visoko šolo NSDAP in vaš dvorec!"

„Lopov ste, major! Mislite reči, da se še ne ve, kdo bo to poletje lovil ribe v tem jezeru!"

„Vojna je, gospod general, še tega ne veva, če bomo srečno pristali na tleh!"

Obleteli so masiv Triglava, zalit s snegom in ledom. General je molčal in strmel v mračna brezna gore, simbola odpora te dežele.

„Triglav, usodna gora," je dejal skoraj zase. Potem je dvignil glas v vprašanju:

„Helmut, zakaj je tri sveto število?"

„Kako vam je to prišlo na misel?" je začudeno pogledal Wolf.

„Pomislil sem na to, da so si uporniki vzeli za svoj simbol to triglavo goro, zraven pa postavili črki, ki označujeta upor, in podnju morje!"

„S tem so zelo preprosto izrazili svoj načrt. Obstati hočejo na ozemlju med Triglavom in morjem, torej tam, kjer hočemo biti tudi mi. Za oboje pa seveda ni prostora. Naj vam odgovorim: število tri je za religijo skrivnost svete trojice. Za nas, praktike, če hočete, pomeni: mož, žena, otrok. Za filozofe — teza, antiteza, sinteza; ali pozicija, negacija in negacija negacije po Heglu; ali rojstvo, živ-

Sonce starosti

Dan se je že umikal mraku, toda putke in petelinček Jurčkove babice še vedno niso šli spat. Čudno, prav zares, saj so vsak dan odzehali v kurnik, brž ko je sonce potegnilo za grič svoj poslednji žarek.

„Pi, pi, pi," jih je vabila babica s praga, zakaj hotela jih je čimprej spraviti v red, da bi potem brez skrbi pripravila večerjo.

Pa jo je zmotil razposajen otroški smeh. Pohitela je k vrtnim vratom in ojoj! kaj je videla! Sosedovi otroci so se izza ograje norčevali iz starke, ki je vsa nesrečna stala sredi ceste, z raztrgano mrežo v roki. V doilno pa so se veselo kotalila rdeča jabolka.

„Čakajte, čakajte!" je zavpila babica, toda bilo je prepozno. Mali poredneži so urno odnesli pete. Nekaj pa babičinim očem le ni ušlo. Med grdavši je bil tudi njen vnuk Jurček, ki je bil pri njej na počitnicah.

„Jej, jej, kdo bi si mislil," je tarnala, ko je pomagala starki loviti jabolka, ki le niso šla predaleč.

Še ko je bila spet v kuhinji, je premišljevala le to, kako naj pokara Jurčka, da bo njena beseda našla pravo pot do njegovega srca. Šele trdna noč je Jurčka prignala domov. Ves v strahu se je prihulil v kuhinjo. Kako tudi ne, saj se je v njem vedno močneje oglašala slaba vest, to pa je huda reč. Samo čakal je, kdaj ga bo babica pričela oštevati. Pa nič. Babica je bila prav taka kot po navadi.

„Seveda, babica slabo vidi, naočnikov pa tudi ni imela," je uganil Jurček in se oddahnil: „Torej me sploh ni mogla spoznati."

Medtem ko je tešil lačni želodček, je sam zase zatrjeval:

„Imeti babico, to je najimenitnejša stvar na svetu. Nihče ne pripravlja boljših jedi. Pa pravljice zna pripovedovati, take, ki jih ne premorejo vse knjige skupaj."

Na mah je bila večerja v kraju in že je babica sedla v svoj stari naslonjač. Jurček pa na pručico k njenim nogam.

„Babica, povej mi bajko!"

Babica se je malo zamislila in nato dejala:

„Pustiva raje danes pravljice. Kaj, ko bi se pogovorila o življenju."

„Saj res, babica, kaj je sploh življenje?"

„Veš, otrok moj, to je nekakšna pot, ki jo mora prehoditi vsak človek od rojstva do smrti. To pot prične z otroškimi leti. To je najlepši del življenja."

„Toda, babica," je vzdihnil Jurček, „jaz bi bil veliko raje že velik. Ti ne veš, kako težko je biti otrok."

„Vem, vem, vsi otroci mislijo tako. Tudi jaz, ko sem bila majhna, sem komaj čakala, da dorastem. Pa je še prehitro prišel čas, ko sem si odrezala težko dekliško kito in jo dela v predal."

„Tako, končno se bo le začelo ono pravo življenje," sem si dejala vsa srečna. In res je bilo tako.

Kmalu sem zapustila dom in njegovo toplo zavetje. Postala sem žena in mamica v svojem novem domu.

O, veliko lepih in prijetnih trenutkov je bilo, s skrbmi in težavami mi pa tudi ni bilo prizaneseno. Kadar mi je bilo najhuje, sem se spomnila srečnih otroških let in jih klicala nazaj."

„Pa so prišla, babica, povej kako!"

„Seveda so prišla. Kot prijeten spomin so se vrnila, ostala pri meni za kratek čas in mi pregnala žalost. Potem pa so odšla nazaj, toda vedno so mi pustila vero v prihodnje dni.

Vidiš, tako je hitro mineval čas. Spotoma mi je vpletal v lase srebrne niti in mi risal gube v obraz. S tem sem stopala na poslednji del življenjske poti — v starost.

Da, da, starost mi je prinesla prenekatero tegobo. Ne vidim več dobro, bolezen pa mi potrka češče na duri.

Le nekaj je, kar mi posije kot sončni žarek v sivino poslednjih dni. To so otroci. Kadar gledam otroke, pridne in dobre, seveda, mi je pri srcu toplo. Mirna in zadovoljna sem, ker vem, da moja življenjska pot ni bila zaman."

Jurček je sedel babici na kolena. Nežno ji je pogladil bele lase, jo pobožal po uvelih licih, rekel pa ni ničesar. Tudi babica je molčala. Le tesno k sebi je privila svojega vnuka, zakaj vedela je, da jo je Jurček razumel.

Uganke

Ročice steguje,
jezliček navija,
po belih si prsih
znake nabija.

(Pisalni stroj)

Hiter, zelen sem potep,
če mi nekdo odgrizne rep,
naj jo kar pobriše z njim,
jaz čez čas rep nov dobim.

(Martinček)

Po glavi so me počili
in rep so mi zabili;
kjer so me zabili,
tam so me pustili.

(Zebelj)

Barčica

S pajčolanom sinjine se ogrinja
z razprostrtim upom v daljine,
pozablja in se ne spominja,
kam vodi pot jo v lepotah
romantične modrine.

Brez jader pluje
kot čoln v deroči reki,
pa načrte snuje
o vzvišenem in neznanem čaru.
in skuje . . .
Saj ni to barčica,
s katero bi ribič lovil,
saj ni to barčica,
s katero bi se veter podil
po vodah jezer in rek,
po morju,
po križem in vse vprek;
ne, to so sanje
fantastične domišljije,
in kdor zve zanje,
ga luč radosti oblije.

Tabor

Greva taborit! je rekel Lojze, ko se je spustil z gugalnice. Bratec je sedel v travi in ga razumevajoče gledal.

— Aha, taborit.

Brž sta iz drvarnice privlekla šotor in gumijasto blazino.

— Lačen, je rekel bratec.

— Jedla bova, ko si postaviva tabor, se ga je poizkušal otresti. Vendar je stopil v kuhinjo, narezal kruh in ga namazal z marmelado. S police je vzel velik lonec, ki ga je dal bratu, sam pa si je naložil šotor. Krenila sta skozi sadovnjak, prebredla potok — najprej je moral prenesti šotor, potem pa še bratca in kotel — in se ustavila na jasi, obdani z grmovjem. Veter se je igral s sočno travo, nad katero so murni razpredli svojo veseljaško godbo.

— Tukaj, je vrgel na tla šotor. Blizu sta voda in gozd, to pa pomeni, da imava drva in hrano.

Postavila sta ogrodje, razprostrla platno in začela zabijati količke.

Av! Je zajavkal bratec in si vtaknil prst v usta.

— Neroda! Pusti količke pri miru! Sedi in glej, kako se to dela.

Bratec je sedel pri kotlu, jedel kruh z marmelado in gledal, kako se to dela. Šotor se je dvakrat podrl, ena palica je bila prekratka, dve vrvici sta se pretrgali. Navsezadnje je tabor stal.

— Truden sem, je zavzdihnil Lojze in se zleknil poleg bratca. Ta je prikimal.

— Seveda, truden. Otepal je kruhek z marmelado. Lojze ga je z zavistjo gledal, potem pa je skočil na noge.

— Po vodo moram.

Kmalu je privlekel poln kotel, ga obesil na palici in pod njim zakuril. Rekel je, da bo to taborna kuhinja.

Bratec je v hipu oživel in naznanil, da je lačen.

— Oh, ti bi pa tako samo jedel. Sedaj grem nabrirat drva in kaj za pod zob. Ti pa pazi na ogenj.

Na zahodni strani so bili oblaki rdeči in večerni hlad se je spuščal nad gozd, ko se je vračal z butaro drv in kanglico češenj.

Bratca je našel jokajočega pri ugaslem ognju, na katerega je padel kotel z vodo.

— Ti nesreča! Rekel sem ti vendar, da pazi na ogenj.

Bratec je nehal jokati in segel je po češnjah. Preden je ogenj spet vzplapolal, jih je zmanjkalo.

— Sedaj greva spat, strašno sem utrujen. Napihnila sta blazino in zlezla v šotor.

— Kaj pa večerja? je jokajoče vprašal bratec.

— Sedaj je že prepozno, potrpi do zjutraj.

Kmalu je utonil v sen.

Zbudil se je, ko je bratec poleg njega jokal in drgetal od mraza. Tudi njega je zeblo.

— Pozabila sva odeje. Domov morava.

Drhteč od mraza sta podrla šotor, vzela kotel in krenila skozi grmovje. Nebo je bilo prekrito s črnimi oblaki, nič se ni videlo. Bratec se je naenkrat znašel do pasu v vodi.

— Potok! se je razveselil Lojze. — Če greva ob njem, bova prišla do reke in tam je gotovo kakšno naselje.

— Domov. Večerjat, je zahlipal bratec.

Prebredla sta potok in premražena še kar naprej hodila med drevjem.

— Moram se razgledati. Zvezd ni, zato se bom po drevju. Vsako drevo je na severni strani poraščeno z mahom. Poglejva na primer tole. Aha, to je pa naša češnja!

Iz teme so zamežikala razsvetljena okna. Pri drvarnici je zalajal pes.

— Mama naju čaka z večerjo.

— Samo z večerjo?

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

ljenje, smrt in še in še . . . V vsej zgodovini se pri ljudeh ponavlja ljubezen do trojstva."

General je molčal. Zazrl se je bil v severno steno Triglava. V njenih prepadih so se kopičile modrikaste gmote ledu in oguljena rebra skal. Priprl je oči, obraz se mu je za hip stisnil v ubijalskem krču, potem pa je skoraj izbruhnil:

„Prijelo me je, da bi zgrabil za krmilo, pognal letalo nekaj tisoč metrov visoko in se odondod strmaglavo zabil v to steno! Veste, major, včasih začutim pošastno slo po samouničenju. Ne vem, ali je to posledica mojega nezadovoljstva z vsem, kar se dogaja na zemlji in z menoj osebno, ali je to kaj drugega."

Wolf je dvignil oči od prepadov in mirno odgovoril:

„Take nevarne občutke dobivajo samo izredni ljudje. To je preobilica energije, ki se ne more smotrno trošiti, kot je ugotovil Freud. Tega ne boste vi nikoli napravili, ker ste v sebi dovolj močni. To je samo želja po absolutni popolnosti nepopolnega, ki vas bo napravila še močnejšega."

General je bil z odgovorom očitno zadovoljen. Obraz mu je zaigral v mirnem nasmehu.

Stena je zdrsnila mimo. Letalo je zdaj plavalo nad gorovjem. podobnenm skorji mrtvega planeta. Bilo je golo in prazno.

Potem sta pod njima zazijali razjedena soteska Soče in senčna Trenta. Vijugasta zajeda se je vlekla vse do ravnine, ki se je razraščala z morjem.

„Tu bomo imeli visokogorsko lovišče, kakršnega ni v Evropi! Helmut, kaj vse bomo imeli, če vojno dobimo, in kaj vse bomo izgubili, če bomo poraženi! Helmut, škoda, da ni prišel Himmler na lov. Vse je bilo že dogovorjeno. To bi nama obema koristilo. Sicer pa so banditi tudi Göringu preprečili obisk njegovega lovišča v Bohinju. Kdo ve, kdaj bomo to nadoknadili?"

Wolf je molčal. Odkar ga je general tako pritisnil, ni maral reči nič več o zmagi in porazu. Vedel je, da general še vedno računa na preokret zavoljo tajnega orožja.

„Nemčija ne more biti premagana in ne bo!" je potem rekel general. „To je stavek, ki si ga moramo vsak dan znova ponavljati. Ali kaj dvomite o tem?"

„Jaz dvomim o vsem, toda o tem ne dvomim!"

Leteli so s tokom reke, nizko nad zemljo, dokler jih ni pozdravila velikanska ploskev modrine.

„Helmut, tu so ribe za naju! Na žalost pa pričakujem na tem področju invazijo. V tem primeru bi nam deveti korpus skočil v hrbet. Angloameričani imajo izjemno priložnost, skozi postojnska in ljubljanska vrata zabiti dunajski klin. To bi bila katastrofa dveh armadnih skupin. Tiste v Italiji in tiste na Balkanu. Obema bi bila zaprta pot. Nevarna zadeva! Če me ne bi ovirali, bi jih razredčil, da bi se s hriba na hrib klicali, kdo je še živ! To je usodno ozemlje. Ali ste si ogledali sledove soške fronte? Rad pogledam tja iz zraka. To zemljo je pred Italijani ubranila nemška kri. Nemška čast! Ali ste videli, koliko je tod belih križev, vojnih pokopališč? Kaj vse opravičuje našo prisotnost na tem ozemlju!"

Obleteli so obalo Istre in se vrnili na Kras. Tu so na goljavah videli že vojaške premike — kolone avtomobilov in tankov, množico ljudi, ki je strmela v osamljeno letalo . . . V dolini Vipave so videli množico bradatih četnikov.

„Teh bradačev ne morem videti! Ne samo zato, ker dišijo po čebuli. Mislim, da na tem kosu zemlje nimajo kaj iskati. Pa kaj hočem, na gaulajterjevo željo jih moram vključiti v svoj načrt. Kdo vse se bori z nami za svoje cilje!"

Nekajkrat so obleteli Trnovski gozd, Banjško planoto in cerkljansko hribovje.

„Bandengebiet," je zajedljivo rekel general. „Prva moja zamisel je že uresničena. Z novimi postojankami smo jih preščipnili na dvoje."

Od skalnih pregrad Trnovskega gozda se je vse do Save vlekel razdrapan, divji, redko naseljen in z gozdom porasel svet sredogorja, prerezan z globokimi koriti in dolinami. Na nekaterih goljavah so videli ljudi, ki so se razbežali pred letalom in izginili v gozd. Nekajkrat jih je sovražnik obstreljeval s tal z mitraljezom.

„Partizani!" se je nakremžil general.

Ukazal je pilotu, da se je spustil in užgal po ljudeh.

„Čudovito! Čudovito! . . . Še streljajte!"

Ta vrag doživlja vojno kot otroci igro, je pomislil Wolf. Res bo, da generali v čustvih nikoli ne odrastejo, vedno ostanejo dečki.

„Kako, Helmut? Tu nekje se menda skriva štab korpusa," je rekel general in pogledal na karto, „Če bi natančno vedela, kje so, bi dal bombardirati ves gozdni predel."

„Brez pomena, gospod general. Menjajo položaje."

„Kako pa agent Alfa?"

„Dal nam je dokaj točne podatke o moči brigad in namerah štabov. Pa kaj, ko se brigade premikajo iz dneva v dan kot mačka z mladimi."

„Če bi v času napada ugonobili štab tega korpusa, bi bila izvedba moje zamisli igrača. Zdaj, ko gledam reke, doline in železnice, gore in morje, vem, kaj moram napraviti, in tudi to, kako naj napravimo."

„Treba jih bo uničiti s silo. Likvidirati štab — to ni v moji moči. S to nalogo sem poslal v zadnjem času že pet ljudi, pa so vse odkrili in pospravili, še preden so prišli na cilj. Strašno nezaupljivi so."

„Potem postajajo podobni nam."

(Dalje v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

Redka krvna skupina

Sirena je tulila. Alarm. V jetnišnici v Tonopachu so se prižgale vse luči.

V celicah se je začelo prerivanje. Zaporniki so jeli udarjati s pestmi po stenah, zaropotale so pločevinaste posode, v katerih so dobivali hrano. Težki koraki stražarjev so zaropotali po hodnikih in stopnicah.

Železna rešetka na vratih v celico številka 7 — to je bila celica na smrt obsojenih — je bila priprta. Znotraj se je eden stražarjev nagnil nad človeka, ki je ležal na ozkem ležišču.

Obsojenčev obraz je bil brezbarven; komaj je dihal, iz prerezanih žil na roki pa mu je curljala kri.

Še štirje stražarji so se zgnetli v celico in jezno opazovali človeka, ki je umiral.

— Prav zdaj nam jo je moral zagosti, — je rekel eden med njimi. — Ali se mu je tako mudilo?

— Obvezati bi mu bilo treba roko, — je svetoval drugi.

— Zakaj? Pojutrišnjim bi bilo tako konec z njim.

Upravnik jetnišnice je pritekel ves zadihan, samo v pižami, prek katere si je ogrnil plašč.

— Kako se je moglo to zgoditi? — je začel vpiti na stražarje. — Kaj ni tukaj nobene kontrole?

Eden od stražarjev je pokazal na kos pločevine, ki je ležala na tleh.

— Ko sem pred pol ure šel po hodniku, je bilo vse v redu. Pred petimi minutami...

— Zaradi tega ni bilo treba povzročiti takšnega preplaha, — jih je karal upravnik.

— Dovolj bi bilo, da ste mene poklicali... in zdravnika, mar ne? Torej pokličite ga! Samo brž!"

○

Poročilo s sodne obravnave proti Simonu Floydu, ki je bil obtožen zaradi umora, so podrobno objavljali vsi časniki od San Francisca do New Yorka.

Naslovi so se navadno glasili: „Simon Floyd je kriv," „Simon Floyd uspešno laže", „Simon Floyd je ubil Elen Parker", „Ni milosti za Simona Floyda".

Elleno Parker, dvainpetdesetletno vdovo, so našli mrtvo v njeni hišici. Bila je umorjena in okradena. Vsa znamenja so kazala, da se je z nohti in zobmi do poslednjega diha branila. Dan kasneje so aretirali Simona Floyda, dvaintridesetletnega trgovskega potnika. Videli so ga v njegovem avtomobilu v okolici male hiše, kaj kmalu pa je tudi priznal, da je pozvonil na vratih Ellene Parker. Ponudil ji je prospekte za hladilnike, vendar ga je, kakor je povedal, vrgla čez prag.

Verjetno je to, tako je sklepal javni tožilec, Simona Floyda tako raztogotilo, da se je vrgel nanjo in jo zadavil. Iz hišice pa je zginil tudi veliki safirski prstan.

Simon Floyd se je na vse kriplje branil. Vendar vsi dokazi so bili proti njemu. Mar ni bil poslednji, ki je videl Elleno Parker živo? Ali niso pri njem, pri navadnem trgovskem potniku, našli precej denarja? Trditev, da je denar prigral na kartah, je bila navadna laž. Ali niso našli na njegovih rokah sledove poškodb? Floyd je trdil, da se je poškodoval, ko je popravljal avtomobil.

Vse, prav vse se je zaklelo proti njemu. Vendar tega še ni bilo dovolj, da bi ga porota proglasila za krivega. Potem so dobili tudi ta odločujoč dokaz.

Pod nohti Ellene Parker so našli strjeno kri, ki je bila nedvomno od morilca. Okrožni sodni zdravnik dr. Charles Morton je kri pregledal in ugotovil, da pripada skupini AB. Analiziral je tudi kri Simona Floyda. Rezultat: krvna skupina AB.

Zdravnik, ki je bil visok človek, izbuljenih oči, je bil na sodni obravnavi priča. Njegovo pričevanje je odjeknilo kot bomba in Simon Floyd je spoznal, da mu izmišljotine ne bodo več pomagale. Kljub temu pa je še naprej vztrajno trdil, da ni umoril Ellene Parker.

Obsodba se je glasila: smrt na električnem stolu.

Včeraj pa je prispelo obvestilo, da je guverner Nevade zavrnil Floydovo prošnjo za pomilostitev.

Po tem si je Simon Floyd prerezal s kosom pločevine žile na rokah. Mar ni bilo to spet še en dokaz, da je kriv?

○

Upravnik jetnišnice se je pozibaval na stolu v celici, čakal je zdravnika in opazoval obsojenca, ki so mu stražarji že obvezali roko. Ujezil se je, ko so mu sporočili, da zdravnika niso priklicali.

— Potem pokličite zdravnico z ženskega oddelka, — je ukazal.

Deset minut kasneje je prišla zdravnica, drobna, nežna ženska, že sivih las. Njeni gibi so bili odsekani in hitri.

Ničesar ni vprašala. Dvignila je roko Simona Floyda, ki je komaj dihal, poslušala srce in rekla:

— Potrebna je hitra transfuzija krvi. Takoj ga odnesite v ambulanto!

Tudi upravnik je odšel z njo in radovedno opazoval, ko je zdravnica pripravljala vse potrebno za transfuzijo. Ko je videl, da hoče z iglo iz obsojenčevega prsta vzeti nekaj krvi, jo je vprašal:

— Kaj boste s tem?

— Ugotovila bom krvno skupino.

— To vam lahko jaz povem. Skupina AB.

— Od kod veste?

— To ve vsakdo, ki je bral poročila s sodne obravnave proti Simonu Floydu. Krvna skupina je bila najtežji dokaz proti njemu. Pravijo, da ima zelo malo ljudi to krvno skupino.

Zdravnica je pokimala z glavo.

— Na žalost je tudi mi nimamo. Prosili bomo vojaško bolnišnico.

Napisala je pismo, ga izročila nekemu stražarju in ga prosila, naj pohiti.

Čakali so. Molčali so. Floyd je že začel sopsti.

Mehanično, da bi ji hitreje minil čas, je zdravnica analizirala obsojenčevo kri.

Nenadoma se je zdrznila. Še enkrat je pogledala skozi mikroskop, potem pa se ozrla k upravniku.

— Ali niste rekli, da ima ta človek skupino AB?

— Da.

— To ni res. To je napaka. On ima krvno skupino 0.

— Nemogoče. Zdravnik je ugotovil...

— Zmotil se je. Tukaj je jasno videti, da ta človek nikoli ni mogel imeti skupine AB.

Upravnik se je zravnal na stolu. Presenečeno je gledal v zdravnico.

— To pomeni vendar...

— ... da obsodba ne drži, — je dodala povsem mirno zdravnica. — Svetujem vam, da takoj pokličete guvernerja in zahtevate, da primer še enkrat obravnavajo. Če so Floyda obsodili na podlagi takšnega dokaza, potem bi bila izvršitev obsodbe — običajen zločin.

○

Obsojenec na smrt je ležal v čisti postelji jetniške bolnišnice. Dihal je enakomerneje. Kriza je minila.

Prvi sončni žarki so osvetlili rešetke na oknu. Guverner je hitro ukrepal dva sodnika sta že preiskovala primer umora Ellene Parker.

V tem času je zdravnica zahtevala telefonsko zvezo z okrožnim sodnim zdravnikom.

Na drugem koncu žice se je oglasil globok moški glas.

— Tukaj dr. Morton.

— Poslušajte kolega, — je jezno začela drobna žena. — Ali sploh veste, da ste skoraj ubili človeka?

— Kako pa govorite z menoj, — jo je odločno prekinil dr. Morton. — Ali veste, s kom sploh govorite? Jaz bom...

— Vam je nedvomno znano ime Simona Floyda, ali ne? — mu je segla v besedo zdravnica. — Če ne razumete krvnih skupin, potem je bolje, da se ne mešate v to...

Morton je prekinil zvezo. Nekaj trenutkov je zdravnica zamišljeno gledala v slušalko v svoji roki, potem pa jo, kot da bi bila iz žarečega železa, vrgla na vilice.

○

Simona Floyda so oprostili. Vsi člani porote so izrekli, da je nedolžen. Dr. Morton je zginil brez sledu. Takoj po tistem razgovoru z zdravnico je izginil iz mesta.

Ko so pregledali njegovo stanovanje in dokumente in ko so se nekolikanj bolj zanimali zanj, so ugotovili, da ni nikoli končal medicine, da je bil zadolžen do vratu in da je živel od izsiljevanj.

V nekem skrivnem predalu v njegovi pisalni mizi so našli velik safirski prstan z začetnicama E. P.

V neki stari vojaški legitimaciji pa so našli zapisano doktorjevo krvno skupino: AB!

DOMISLICE

- **Ambicija je pravzaprav pohlep po moči.**
- **So tudi takšne mačke, ki zalajajo, če jim stopiš na rep.**
- **Ženska vidi globoko, moški daleč.**
- **Tistemu, ki ti ga je usoda namenila, niti na konju ne uideš.**
- **Nekateri zamenjujejo ljubezen do bližnjega z ljubeznijo do bližnjic.**
- **Tisti, ki ima avtomobil, ima pri prometni nesreči naravno bolj prav kot tisti, ki ima kolo.**
- **Težko je živeti med ljudmi, kajti težko je molčati.**
- **Pogosto je težje pojasniti naša dobra dela kot naše grehe.**
- **Človek se prebija, dokler je mlad; kasneje pazi, da se mladi ne prebijajo.**
- **Mnenja se krešejo toliko časa, dokler se ne vname grmada, na kateri zažgejo vse tiste, ki imajo drugačno mnenje.**
- **Moški predlaga, ženska izbira.**
- **S snubci izbirčna ostane samica zadirčna.**
- **Sužnji zakonov smo zato, da smo lahko svobodni.**
- **Dobrodelnosti se razveselimo, če vemo, da jo lahko povrnemo; če pa je prevelika, se namesto ljubezni rodi mržnja.**
- **Lahko je ubiti generala v v neki vojski, ni pa mogoče ubiti ambicije v navadnem človeku.**
- **Lahko se je obračati po vetru, če veš, kam piha.**
- **Ne pričakuj hvale brez zavisti, vse dokler ne boš mrtev.**

Anekdote

Franz Abt ni slovel samo kot skladatelj, temveč tudi kot izreden požeruh. Ko je bil nekoč posebno dobre volje, ga je vprašal prijatelj:

„Zakaj pa si tako vesel?"

Abt se je obliznil in dejal:

„Pravkar se vračam od izvrstne večerje. Na mizi je bila čudovito dišeča in zlato rumena gosja pečenka."

„Tako? Koliko vas je pa bilo pri mizi?"

„Samo dva — jaz in gos," se je posmejal skladatelj.

●

Strastna zbirateljica avtogramov je prosila Gerharta Hauptmanna kar za dva podpisa. Ker je bil dramatik dobre volje, ji je rad ustregel, toda vprašal jo je, zakaj hoče imeti dva podpisa. Odgovorila mu je:

„Za dva vaša podpisa dobim enega Leharjevega."

●

Pri glavni vaji opere „Salome" se je Richard Strauß sprl z dirigentom. Trdila sta vsak svoje. Nazadnje vzklikne Strauß:

— Ali sem jaz zložil to opero ali vi?

Dirigent pa hitro odvrne:

— Hvala bogu, vi!

●

Vprašali so Leonarda da Vincija, kako to, da so njegove slike tako lepe, njegovi otroci pa tako grdi.

„Slike delam podnevi," je odgovoril slavni umetnik.

●

V francoskem parlamentu je imel neki poslanec neskončno dolg in neskončno nepomemben govor. Tedaj je ministrski predsednik pripomnil svojim sosedom:

— Govoriti in nič povedati je za nekatere politike izredna priložnost, da izrazijo svoje misli.

Ženitev Lipcovega Tineta

Gospodar Gaber je imel eno samo hčer. Deklica je šla v osemnajsto leto. Bila je deklič in pol. Njene modre oči in svetli kodri so njen lepi obraz napravili še mikavnejšega. To so se drenjali fantje okrog nje, kmečki bolj ponosno, bajtarski bolj samozavestno.

Lipcov Tine je bil pa že gospodar. Pred letom mu je umrl oče in mu zapustil lepo posestvo. Mati je že prej umrla, tako da je na posestvu gospodinjila sestra. Imel je torej vse možnosti, da se oženi. Ni bil še star. S svojim 26. letom je bil kar pravšen za Zofko. Bilo pa je nekaj drugega: lep ni bil in malo je šepal. Imel jo je pa tako rad. Samo da jo je videl od daleč, pa je bil srečen. Poskusil se ji je približati, pa dekletu to ni bilo všeč. Seveda so za njegovo ljubezen vedeli fantje in so mu nagajali. Ker je bilo pa tudi dosti drugih, ki tudi ni marala njihove ljubezni, sta se dva navihana fanta zmenila, da bosta Tineta malo navlekla in tudi Zofki ponagajala. Napisala sta pismo.

Dragi Tine!

Ker vem, da me imaš zelo rad, sem se odločila, da ti bom ljubezen vračala. Je pa pametno, da za nekaj časa skrivava svojo ljubezen, saj veš, da se drugi norčujejo. Pridi v sredo zvečer malo bolj pozno, ko bodo naši že spali. Vežna vrata bom pustila nezaklenjena. Saj veš, da spim v podstrešni sobici. Tako se bova lahko v miru pogovorila.

Tvoja Zofka

Tine je ves presenečen bral pismo. Saj ni mogoče, nekdo se je ponorčeval iz njega, gotovo se je ponorčeval — pa vendar, kaj, če bi bilo res — lep grunt ima — kaj moška lepota — ženske se ne možijo zaradi lepote. Hm, kaj naj stori? — In vendar, če bi bilo res — kakšna sreča — saj bi ponorel od veselja. Joj, kako jo ima rad! Nič bi ji ne bilo treba delati; vse bi ji kupil, kar bi hotela. Povedal ji bo, kako jo ima rad, da ne bi obžalovala, da ga je vzela, čeprav ni lep in še kruljav povrhu.

Neprestano je premišljeval, ves vznemirjen, kaj naj stori. Pa se je domislil. Starejša učiteljica, ki je poučevala že takrat, ko je Zofka hodila v šolo, bo gotovo vedela, če je to njena pisava. Dobra, resna ženska je, nikomur ne bo povedala njegove skrivnosti. Res jo je poiskal po pouku, ko je vedel, da je sama. Malo v zadregi ji je podal pismo in povedal svojo prošnjo.

„Ja," je rekla resno. „Ne vem, če ti bom mogla pomagati, v teh letih človek pozabi — pa vendar se mi zdi, da je nekako tako pisalo dekletce. Veš kaj! Tukaj je napisano, da bodo vrata odklenjena; pojdi in poskusi; če bodo zaklenjena, boš vedel, da je potegavščina. Vrneš se in nihče ne bo vedel za to, jaz ne bom nikomur povedala."

Naključje pa je hotelo, da je ravno tisti usodni večer ena od Gabrovih kravic pričakovala telička. Gospodar je šel nazadnje v hlev. „Bo," je rekel, „kar na peč se bom zleknil, da bom hodil gledat." Vežna vrata je pustil nezaklenjena, da ne bo treba sproti odklepati. Upihnil je laterno in se potegnil na peč.

Tine je komaj pričakal noč. Ves lepo umit in v pražnji obleki si je skrbno česal lase, ki so štrleli na vse strani. „Zdaj pa korajžo, kar bo, pa bo," je rekel, smuknil skozi zadnja vrata in vzel pot pod noge. Vesel je bil, nikogar ni srečal. Pazljivo in tiho se je približal Gabrovi hiši — vse tiho — nalahno pritisnil na kljuko — odprlo se je. Tinetu je od sreče zastala sapa. Previdno se je splazil skozi vežo, se pritipal do Zofkine kamrice. Nalahno je odrinil vrata in polglasno poklical: „Zofka, Zofka!" Sunkoma se je zganilo v postelji in prestrašen vzklik „Kaj je, kdo je!?"

„Jaz sem, Zofka, jaz, Tine, saj si pisala!"

„Kaj! Ti si! Nič nisem pisala, da mi zgineš takoj." je skoro kričala Zofka.

Tedaj se je zaslišal skozi napol odprto lino pridušen smeh dveh fantov. Tinetu se je na mah posvetilo. Planil je ven in priletel naravnost v roke očetu. Ta ga je trdo zgrabil.

„Pustite me, oče," je hropel Tine. „Tine sem, Lipcov Tine, vse vam bom povedal."

Šla sta v hišo. Tine mu je dal pismo in divje robantil. „Vem, kdo je bil, poznam hudiča, tožit ga bom šel, zagotovo ga bom tožil."

Gaber se mu ni smejal. „Tine, takole ti povem: pusti stvar na miru. Če bolj mešaš govno, bolj smrdi. Od mene ne bo nihče zvedel; punca bo tudi molčala. Fant pa ne bo upal, pa četudi bo, mu ne bo nihče verjel. Nekaj bi ti svetoval: pusti take punčare na miru, to ni zate. Oženiti se boš moral kmalu; izberi si zrelo žensko, ki bo znala prijeti za gospodinjstvo — kaj češ s takim otrokom. No, zdaj pa moram pogledati v hlev," je še rekel in prijel za laterno. „Pa lahko noč."

Tine se je počasi umiril, ko je šel proti domu. „Prav ima Gaber. Oženil se bom in vsem zavezal jezike. Blažonovo Rezo bom vzel; čeprav ni lepotica in niti ne več mlada, vem, da me ima rada; tako prijazno me gleda in vedno me vabi, naj pridem kaj k njim na dom. No, pa je res dobro, da me je srečala pamet in prav potrebna je bila ta smola za to."

ŠPORTNI VESTNIK

● SPET ZADETKI V ODDIHU

Nogometno prvenstvo v 2. koroškem razredu se je minulo nedeljo nadaljevalo z 2. kolom. Nastopili so vsi slovenski nogometni klubi in dosegli razmeroma dobre rezultate. Najvišjo zmago je dosegla enajsterica iz Bilčovsa, ki je v derbiju premagala sosedne Šentiljčane z 7:0. Po izredni zmagi se je Bilčovs vrinil na 2. mesto v 2. C skupini in je za vodečimi Ledincami (4 točke) le eno točko v ozadju.

V 2. E skupini 2. razreda so vsi naši klubi nastopili prvenstveno tekmo izven. Št. Janž je gostoval v Borovljah, Sele v Galiciji, Slovenski atletski klub pa je bil v gosteh pri enajsterici v Galiciji.

Slovenski atletski klub je v prvenstveni tekmi z Galicijo dosegel svoj 14. zadetek tekom dveh prvenstvenih iger. Slovenski nogometaši so tako tudi na tujih tleh najnevarnejši napadalci in so gostitelju zabili kar 5 zadetkov. Tekma se je končala 5:2 (3:1). Da je SAK dobil 2 točki, gre v redu, vendar s prikazano tekmo se gledalci verjetno niso strinjali. Izvrstnemu začetku, je sledil namreč spet predolg oddih, nakar so gostitelji dosegli dva zadetka. Zares sta padla zadetka, ki jih je dobil SAK, nekoliko nesrečno — prvi gol je padel direktno po strelu iz kota, pri drugem golu pa se je žoga nesrečno odbila od branilca SAK, nakar se je znašla pri nasprotnikovemu napadalcu — vendar je treba omeniti, da bi v „tradicionalnem oddihu SAK" lahko zabil boljši nasprotnik več zadetkov. V tem obdobju se je žoga predolgo držala in tako zavlačevala igro, krilci pa so driblali še in še in izgubljali žoge. Z izjemo dveh zadetkov gostiteljsko moštvo ni prikazalo prave borbenosti, primanjkovalo pa je seveda tudi znanje. Pri nesrečnem dvoboju je vratar Galicije zbil srednjemu napadalcu Feri celo kontaktno lečo. Gole so dosegli nevarni Fera 2 (oba z glavo), Folti Waldhauser 2 in Zupanc.

V 3. nogometnem kolu bo SAK nastopil doma proti Krivi Vrbi, začetek tekme pa je ob 16. uri.

● TUDI V DRUGI TEKMI BREZ DOBIČKA

Zmage željni novinci iz Sel so tudi v svojem drugem prvenstvenem nastopu ostali praznih rok. Tokrat so igrali v Hörtendorfu in po nesrečni igri izgubili 1:3 (1:2). Po dveh tekmah so na ta način zdrknili na zadnje mesto v lestvici. Tudi v nedeljski tekmi Selani niso mogli zaigrati take igre, ki jo znajo, kakršne smo bili vajeni iz tekem v pripravljalni dobi. Zdrknili so v krizo, za katero bi bilo najboljše zdravilo — zmaga. V tekmi s Hörtendorfom so Selani bili enakovredni nasprotniku, izjemo so tvorili le napadalci, ki so zapravili nekaj izrednih priložnosti, dočim so nasprotni napadalci trikrat premagali Marjana Olipa v golu Selanov. Gol za Sele je dosegel v prvem polčasu Hanzi Lojnik.

Naslednjo prvenstveno tekmo bodo Selani igrali v nedeljo na „domačih tleh" v Podgori, pričela pa se bo ob 16. uri.

● GREBINJ — GLOBASNICA 0:1 (0:1)

Enajsterica iz Globasnice je tudi v svojem drugem prvenstvenem nastopu ostala neporažena. V prvenstveni tekmi 2. F skupine so v Grebinju zmagali 1:0 in dosegli nepričakovano 2 točki. Izredno dobri Globašani so tokrat imeli kar dva nasprotnika: nogometaše Grebinja in sodnika Mauritscha, ki je neštetokrat zapostavljal Podjunčane. Odločilni zadetek je dosegel v prvem polčasu Sadjak, ki je z ostrim strelom v levi dolgi kot premagal grebinjskega vratarja. V drugi polovici so hudo pritiskali domačini, a razen prostega strela iz kazenskega prostora niso iztržili nobene priložnosti. Neizkušenim grebinjskim napadalcem pa se je postavil nasproti vratar Planinšič ki se je nahajal v izredni formi. Z nedeljskim izkupičkom so Globašani v dveh tekmah dosegli 3 točke in zasedajo v lestvici 4. mesto za Rudo (3), Maria Rojach (3) in Šmihelom (3).

Prihodnja domača prvenstvena tekma proti Važemberku se bo v nedeljo pričela ob 16. uri.

● MATE PARLOV ZMAGAL V POLTEŽKI KATEGORIJI

Jugoslavija je te dni dobila novega svetovnega prvaka. Puljčan Mate Parlov je svojim nazivom — dvakratni evropski prvak, olimpijski prvak — dodal na svetovnem boksarskem prvenstvu amaterjev še naziv svetovnega prvaka. Najboljši jugoslovanski boksar je na 1. svetovnem prvenstvu amaterjev v Havani na Kubi osvojil zlato odličje. potem ko je premagal sovjetskega favorita Olega Karatajeva. Jugoslavija je na 1. svetovnem amaterskem prvenstvu na splošno izredno dobro odrezala. Poleg zlate kolajne Parlova sta Jugoslovana Vujković in Milić osvojila po eno bronasto odličje. Tri kolajne svetovnega prvenstva pomenijo največji uspeh Jugoslovanov, odkar so pred 50 leti pričeli gojiti to športno disciplino.

RADIO PROGRAM

CELOVEC

SOBOTA, 7. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.30 Za dobro voljo — 14.00 Zabavni koncert — 15.15 Koroška dežela pesmi — 16.00 Servis — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Program v orehovi lupini — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 8. 9.: 6.10 Igra na orgle — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega? — 10.30 Radijska pripovedka. „Muha" — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Dolga noč detektivov — 17.05 Ljudski koncert — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 9. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Z ljudsko glasbo na deželo — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 V malih notah — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Knjižni kotiček — 14.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 15.00 Ljudske viže — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.52 Oddaja delavske zbornice — 19.50 Note in beležke — 20.15 Zveneči operetni vodič — 21.00 Vzgojitelji in učitelji v slepi ulici? — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja — 22.10 Šport.

TOREK, 10. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbena matineja — 8.05 Obzornik za ženo — 10.00 Nemški Caruso — 11.03 Ljudske viže — 13.30 Godci na plan — 14.30 Zabavna glasba — 15.00 Ljudska glasba — 16.30 Za otroke — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.52 Odaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Ljudstvo in domovina — 22.10 Šport.

SREDA, 11. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Dunajska razglednica — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Sodobna zabavna glasba — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 14.30 Srečanje. Dela slovenskih in koroških skladateljev — 15.00 Ljudske viže — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 Dolga noč detektivov — 21.10 Komponisti lahke glasbe — 21.30 Zvezne dežele poročajo — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 12. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Pesmi in plesi z Gradiščanske — 9.30 Vesele note mojstrov — 11.03 Celovški zvoki — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.30 Koroške podeželske slike — 15.00 Ljudske viže — 16.30 Za otroke — 17.10 Kviz gre na popotovanja — 17.52 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 V Ligistu pridemo skupaj — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.10 Šport.

PETEK, 13. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Ljudska glasba — 9.30 Klavirska glasba — 10.00 Glasbeni avtogrami — 11.03 Duhovne ljudske viže s Koroške — 13.30 Veselo zaigrano — 14.30 Veseli zvoki — 15.00 Avstrijski zbori pojejo duhovna zborovska dela — 16.30 Za otroke — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.52 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Robert Stolz dirigira — 19.50 Note in beležke — 20.10 Koncert — 21.30 Za ušesih jih ima — 22.10 Šport,

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 7. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 8. 9.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 9. 9.: 13.45 Informacije — Ljudske pesmi — „Ni vse zlato, kar se sveti"

TOREK, 10. 9.: 9.30 Za vsakogar nekaj — 13.45 Informacije — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 11. 9.: 13.45 Informacije — Poper in sol.

ČETRTEK, 12. 9.: 13.45 Informacije — Koroški zbori — Knjige za vas.

PETEK, 13. 9.: 13.45 Informacije — Solistična glasba.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 7. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Iz mladinskega glasbenega albuma — 11.20 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in plesom v novi teden — 15.40 Pleta melodij — 16.00 „Vrtiljak" — 16.40 Majhni ansambli v studiu 14 — 17.10 Instrumenti v ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Rad imam glasbo — 19.15 Z ansamblom bratov Avsenik — 20.00 Radijski radar — 21.00 S Plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 21.15 Zabavna radijska igra — Mister Kašmir — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 8. 9.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.46 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši . . . — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.20 Voščisla — 13.15 Zabavna glasba — 14.25 O lahki glasbi — 15.10 Nedeljska reportaža — 15.30 Popularne operne melodije — 16.00 Zabavna glasba slovenskih avtorjev — 16.30 Nedeljsko športno popoldne — 18.25 Ogledala in baloni — Radijska igra — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Jazz za vse — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Serenadni večer.

PONEDELJEK, 9. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Pesmice na potepu — 9.40 Z velikimi zabavnimi orkestri — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.40 Zvoki in barve orkestra Hollywood Bowl Symphony — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Tribuna glasbene mladine — „Grožnjan 74" — 18.15 Listi iz pop albumov — 19.15 Z ansamblom štirje kovači — 20.00 Stereofonski operni koncert — 21.30 Zvočne kaskade — 22.15 Popevke se vrstijo — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 10. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.30 Pojo mali vokalni ansambli — 10.15 Promenadni koncert — 11.20 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Skladbe za mladino — 14.40 „Na poti s kitaro" — 15.40 Iz filmov in glasbenih revij — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Zveneča imena — 18.15 Z majhnimi zabavnimi ansambli — 18.30 V torek nasvidenje! — 19.15 Z ansamblom Beneški fantje — 20.00 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 20.30 Radijska igra „Pikadon" — 21.21 Melodije v ritmu — 22.15 Od popevke do popevke — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Iz oper, ki jih redko slišimo.

Centralni biro Kluba slovenskih občinskih odbornikov

je odslej v hiši celovške Posojilnice,

Koschatgasse 10/I,
9020 Celovec - Klagenfurt,
tel. (0 42 22) 70 1 32.

Uradne ure so od ponedeljka do petka od 9. do 12.30 ure.

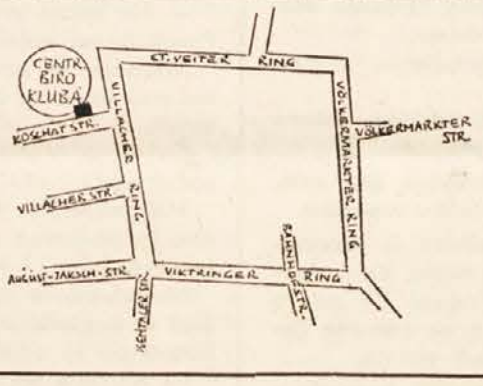

Prijava deklet

ZA GOSPODINJSKO ŠOLO

V Št. Rupertu pri Velikovcu se zopet odpro vrata šole pri šolskih sestrah. Pouk na gospodinjski šoli se začne 1. oktobra 1974 in traja do konca maja 1975.

Imamo še nekaj prostorov, zato vabimo dekleta, da se prijavite.

Naša gospodinjska šola je izenačena vsem šolam te vrste v državi in ima pravico javnosti. Vse učenke dobijo brezplačno šolske knjige in državno podporo (Schulbeihilfe in Heimbeihilfe) ter ob koncu šole spričevala v obeh deželnih jezikih.

Za šole se lahko priglasite osebno ali pismeno na naslov: Vodstvo gospodinjske šole Št. Rupert, 9100 Velikovec-Völkermarkt, Klosterstraße 2, telefon (0 42 32) 796.

Prav tako se začne pouk 1. oktobra na gospodinjski šoli v Št. Jakobu in se dekleta še lahko javijo osebno ali pismeno na vodstvo šole: Št. Peter 25, 9184 Št. Jakob v Rožu/St. Jakob i. R., tel. (0 42 53) 343.

A V S T R I J A 1

SOBOTA, 7. 9.: 16.30 Mala hišica — 16.55 Calimero — 17.00 Klub seniorjev — 18.00 Mnenja sem — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Heinz Conradsova oddaja — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.20 Na tekočem traku — 21.55 Šport — 22.35 Čas v sliki — 22.40 Beg v Teksas.

NEDELJA, 8. 9.: 16.30 Wicki in močni možje — 16.55 Nenavadna hišna žival — 17.05 Za družino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 5000 karatov na dan — 18.30 Kdo več ve? — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Obsojen 1910 — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 9. 9.: 18.00 O Celtia — Popevke Keltov — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 V kraljestvu divjih živali — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Boney — 21.05 ORF-transparent — 21.15 Šport — 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 10. 9.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Rožnatordeči panter — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Panorama — 21.15 „Pismo" — 22.05 Čas v sliki.

SREDA, 11. 9.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Beg v Teksas — 16.30 Za otroke — 17.05 Risati — slikati — oblikovati — 17.30 Kaj bi lahko postal? — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Večer z O. E. Hassejem — 21.20 Prerezi — 22.20 Čas v sliki.

ČETRTEK, 12. 9.: 10.00 Šolska oddaja — 18.00 Pustolovska potovanja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Zaljubljena v tujca — 21.50 Za 100-letnico rojstva Arnolda Schönberga — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Šport.

PETEK, 13. 9.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Zaljubljena v tujca — 18.00 Novosti iz kmetijstva — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Oddaja XY — 21.20 Ideja in resnica — 22.05 Čas v sliki — 22.10 Stroj za čas.

Iščemo za takoj ali po dogovoru

SERVIRKO

tudi začetnico, dober zaslužek, vključitev v družinsko okolje.

Ponudbe na naslov:
Familie Eggenschwiler, Restaurant Storchen, **CH 7412 Laupersdorf** (Schweiz).

A V S T R I J A 2

SOBOTA, 7. 9.: 14.30 Onedinova linija — 15.25 Glasbena poročila — 16.20 Evropsko prvenstvo v atletiki — 20.15 Okolica — 20.20 Napačna utež — 22.40 Čas v sliki.

NEDELJA, 8. 9.: 8.55 Svetovno prvenstvo v veslanju — 15.55 Evropsko prvenstvo v atletiki — 18.30 Tedenski obzornik — 19.00 Svetovno prvenstvo v veslanju — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Novo v kulturi — 20.10 Okolica — 20.15 Na obisku pri Poljakih — 22.05 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 9. 9.: 18.30 Količine, slučaj in statistika — 18.45 Svet zvoka — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Pogovor — 21.05 Impulzi — 21.35 Telereprize.

TOREK, 10. 9.: 18.30 Pridi dobro domov — 19.00 Živali in njih svet — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 George Balanchine in New York City balet — 21.15 Svet in znanost — 22.05 Telereprize.

SREDA, 11. 9.: 18.30 Luč na temnem ozadju — 19.00 Igra s pojmi — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Hrepenenje po Džamili — 21.35 Telereprize.

ČETRTEK, 12. 9.: 18.30 Formalna logika — 19.00 O Celtia — Popevke Keltov — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Leo zadnji — 21.55 Telereprize.

PETEK, 13. 9.: 18.30 Odiseja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Leo zadnji — 21.55 Telereprize.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem! glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

J U G O S L A V I J A

SOBOTA, 7. 9.: 16.10 Nogomet — 18.00 Evropsko prvenstvo v atletiki — 19.25 Mozaik — 19.30 Šentjernejski oktet in ansambel Rudija Mohorko — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.40 Ptujski festival — 21.30 Barvna propagandna oddaja — 21.35 Columbo — 22.45 Dnevnik — 23.00 Evropsko prvenstvo v atletiki.

NEDELJA, 8. 9.: 9.00 V kipečem loncu — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Proslava 30-letnice delovanja vrhovnega štaba NOVJ, CK KPJ in predsednika Tita na Visu — 12.15 Mozaik — 12.20 Otroška matineja — 13.15 Poročila — 15.25 Goriški oktet in ansambel Slavka Žnidaršiča — 15.55 Evropsko prvenstvo v atletiki — 18.40 Propagandna oddaja — 18.45 Poročila — 18.50 Moda za vas — 19.00 Znamenite pustolovščine — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.20 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.35 Večer z Mijo Aleksičem — 21.20 Šibenik — 21.50 Športni pregled — 22.20 Dnevnik — 22.45 Svetovno prvenstvo v veslanju.

PONEDELJEK, 9. 9.: 8.10 Šolske oddaje — 16.45 Madžarski dnevnik — 17.50 Obzornik — 18.05 Mozaik — 18.10 Bolgarski otroški spored — 19.00 Bolgarija — 19.27 Tiri, tiri — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Nadaljevanje bolgarskega večera — 22.00 Trakijska svatba — 22.45 Dnevnik.

TOREK, 10. 9.: 8.10 Šolska oddaja — 16.50 Madžarski dnevnik — 18.20 Obzornik — 18.35 Pet pedi — 19.00 Mozaik — 19.05 Človek na krasu — 19.25 Dunajski komorni orkester — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Barvna propagandna reportaža — 20.40 Fotografi NOB — 21.05 Whiteoaki z Jalne — 21.55 Dnevnik.

SREDA, 11. 9.: 8.10 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski dnevnik — 18.10 Obzornik — 18.25 Družina Smola — 18.55 Mozaik — 19.00 Zabavno glasbena oddaja — 19.20 Smetar, ki je uspel — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Propagandna reportaža v barvah — 20.40 Mednarodni festival športnih in turističnih filmov — 22.30 Dnevnik.

ČETRTEK, 12. 9.: 8.10 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski dnevnik — 18.15 Obzornik — 18.30 Svet v vojni — 19.20 Mozaik — 19.25 Nino Reitano — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Kam in kako na oddih — 20.40 Mavrica — 21.25 Četrtkovi razgledi — 21.55 Glasbeni nokturno — 22.10 Dnevnik.

PETEK, 13. 9.: 8.10 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski dnevnik — 18.05 Obzornik — 18.20 Avioni — 18.50 Mozaik — 18.55 Revija folklore — 19.25 Kožipot — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.40 Grbavec — 22.35 Dnevnik.